

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Економіки та менеджменту

(повна назва факультету)

бухгалтерського обліку та аудиту

(повна назва кафедри)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня

магістра

(назва освітнього ступеня)

на тему: **Облік, аналіз і аудит оборотних активів підприємства
(на прикладі ПП «ЕТК»)**

Виконав: студент (ка) VI курсу, групи ПОМЗ-61
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

(шифр і назва спеціальності)

	<u>Бойко Т.А.</u>
(підпис)	(прізвище та ініціали)
Керівник	<u>Короліук Т.М.</u>
(підпис)	(прізвище та ініціали)
Нормоконтроль	<u>Митник У.М.</u>
(підпис)	(прізвище та ініціали)
Завідувач кафедри	<u>Співак С.М.</u>
(підпис)	(прізвище та ініціали)
Рецензент	<u>Берестецька О.М.</u>
(підпис)	(прізвище та ініціали)

Тернопіль
2023

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Факультет

Економіки та менеджменту

(повна назва факультету)

Кафедра

бухгалтерського обліку та аудиту

(повна назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Співак С.М.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

«__» _____ 20__р.

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

на здобуття освітнього ступеня

магістр

(назва освітнього ступеня)

за спеціальністю

071 «Облік і оподаткування»

(шифр і назва спеціальності)

студенту

Бойко Тетяні Андріївні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи

Облік, аналіз і аудит оборотних активів підприємства

(на прикладі ПП «ЕТК»)

Керівник роботи

Короліук Тетяна Миколаївна, к.е.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Затверджені наказом ректора від « 29 » вересня 2023 року № 4/7-941

2. Термін подання студентом роботи

18.12.2023 р.

3. Вихідні дані до роботи Навчальна та наукова література, нормативно-правові та

законодавчі акти з питань обліку, аналізу та аудиту, статистична інформація, фінансова

звітність досліджуваного підприємства

4. Зміст роботи (перелік питань, які потрібно розробити)

Теоретико-методичні основи обліку, аналізу та аудиту оборотних активів

Методичні та організаційні основи обліку і аудиту оборотних активів ПП «ЕТК»

Аналізування оборотних активів ПП «ЕТК»

Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень, слайдів)

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Охорона праці	Голда Н.М.		
Безпека в надзвичайних ситуаціях	Клепчик В.М.		

7. Дата видачі завдання 01.10.2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Погодження плану кваліфікаційної роботи з керівником	до 09.10.2023 р.	
2	Підбір і опрацювання літератури	до 20.10.2023 р.	
3	Підготовка розділу 1 «Теоретико-методичні основи обліку, аналізу та аудиту оборотних активів»	до 10.11.2023 р.	
4	Підготовка розділу 2 «Методичні та організаційні основи обліку і аудиту оборотних активів ПП «ЕТК»	до 20.11.2023 р.	
5	Підготовка розділу 3 «Аналізування оборотних активів ПП «ЕТК»	до 27.11.2023 р.	
6	Підготовка розділу 4 «Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях»	до 08.12.2023 р.	
7	Подання кваліфікаційної роботи для здійснення перевірки на плагіат	до 12.12.2023 р.	
8	Попередній захист роботи	13.12.2023 р.	
9	Подання готової роботи на кафедрі	до 18.12.2023 р.	

Студент

_____ (підпис)

Бойко Т.А.

_____ (прізвище та ініціали)

Керівник роботи

_____ (підпис)

Корольок Т.М.

_____ (прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ	6
1.1. Сутність, класифікація оборотних активів та завдання їх обліку, аналізу та аудиту	6
1.2. Економічна характеристика діяльності ПП «ЕТК»	12
Висновки до розділу 1	15
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ І АУДИТУ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПП «ЕТК»	17
2.1. Первинний, синтетичний та аналітичний облік запасів ПП «ЕТК»	17
2.2. Методичні аспекти обліку дебіторської заборгованості й грошових коштів ПП «ЕТК»	23
2.3. Методика та організація аудиту оборотних активів підприємства	30
Висновки до розділу 2	36
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗУВАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПП «ЕТК»	39
3.1. Аналізування фінансування, динаміки та структури оборотних активів підприємства	39
3.2. Аналізування оборотності та ліквідності оборотних активів ПП «ЕТК»	45
Висновки до розділу 3	51
РОЗДІЛ 4. ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ	53
4.1. Охорона праці на ПП «ЕТК»	53
4.2. Підвищення стійкості роботи об'єктів енергетики під час воєнного стану	55
Висновки до розділу 4	57
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	58
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	63
ДОДАТКИ	70

АНОТАЦІЯ

Бойко Т. А. Облік, аналіз і аудит оборотних активів підприємства (на прикладі ПП «ЕТК»). – Рукопис.

Спеціальність 071 – Облік і оподаткування. – Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя. – Тернопіль, 2023.

Робота розкриває розгляд теоретико-методичних, організаційних підходів щодо облікових, аналітичних та аудиторських аспектів оборотних активів з формуванням напрямків їх удосконалення на підприємствах.

Досліджено основні підходи до сутності, класифікації оборотних активів й подано основні завдання їх обліку, аналізу та аудиту. Виконано економічну характеристику діяльності ПП «ЕТК». Розкрито методичні, організаційні основи щодо обліку оборотних активів ПП «ЕТК», подано пропозиції щодо переходу до електронної системи документообігу. Вивчено методичні й організаційні передумови щодо аудиту оборотних активів підприємства. Проведено аналітичні процедури фінансування, динаміки й структури оборотних активів ПП «ЕТК» з встановленням підходу їх фінансування. Проведено аналізування оборотності й ліквідності оборотних активів. Подано основи організації щодо охорони праці на досліджуваному підприємстві та забезпечення безпеки в надзвичайних ситуаціях.

Ключові слова: оборотні активи, облік, аналіз, ліквідність, оборотність, ефективність, аудит.

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасне функціонування господарюючих суб'єктів значною мірою визначене обсягом оборотних активів в структурі активів. Через те перед кожним господарюючим суб'єктом питання ефективності управління оборотними активами в напрямку оптимізації їх загального обсягу й ефективного використання є визначальним питанням в управлінському процесі. Інформаційними джерелами в процесі прийняття управлінських рішень в напрямку їх ефективності виступає система обліку, результати проведених аналітичних процесів та проведеної аудиторської перевірки оборотних активів.

Облікове забезпечення процесу управління оборотними активами господарюючих суб'єктів набуває важливого значення в сучасних умовах господарювання. Ефективне формування та регулювання щодо обсягів та складових оборотних активів дозволяє підтримувати оптимальний рівень рентабельності, ліквідності, налагодження виробничих процесів і, відповідно, забезпечує високий рівень платоспроможності й фінансової стійкості господарюючих суб'єктів.

Питання формування, використання, обліку, аналізу та аудиту оборотних активів вивчалися у наукових працях багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема Г. Арнольд, О. Біла, М. Білик, Ю. Брігхем, І. Бланк, І. Бойко, В. Івахненко, С. Лебедько, М. Ліндерс, С. Покропивний, Р. Томас, Кяран Уолш, Стефан Росс, Дж. К. Ван Хорн, Ю. Воробйов, А. Золотарьов, І. Зятковський, В. Ковальов, В. Корнеєв, М. Коробов, Л. Костирко, Ю. Петленко, А. Поддєрьогін, Л. Ротштейн, Р. Славюк, Р. Сорока, О. Терещенко, М. Черватюк, А. Шило, В. Шокун, Д. Шиян, С. Юрій, І. Чухно, Н. Ярошевич та ін. При цьому залишаються проблемні питання з вивчення методичних облікових, аналітичних й аудиторських підходів щодо оборотних активів в напрямку сучасних потреб управління підприємством.

Мета і завдання дослідження. Метою є розгляд теоретико-методичних, організаційних підходів щодо обліку, аналізу та аудиту оборотних активів з формуванням напрямків їх удосконалення на підприємствах.

Досягнення зазначеної мети зумовлює виконання завдань:

- дослідження сутності, класифікації оборотних активів та визначення основних завдань їх обліку, аналізу та аудиту;
- здійснення економічної характеристики діяльності ПП «ЕТК»;
- розкриття методичних, організаційних основ обліку оборотних активів ПП «ЕТК», подання пропозицій з удосконалення;
- вивчення методичних й організаційних засад аудиту оборотних активів підприємства;
- здійснення аналізу фінансування, динаміки та структури оборотних активів ПП «ЕТК»;
- проведення аналізу оборотності та ліквідності оборотних активів;
- подання організаційних засад по охороні праці на підприємстві та забезпеченні безпеки в надзвичайних ситуаціях.

Об'єкт дослідження. Об'єктом представлено процеси в напрямку формування й використання оборотних активів господарюючого суб'єкта.

Предмет дослідження. Предметом дослідження виступають теоретико-методичні та організаційні облікові, аудиторські й аналітичні підходи щодо оборотних активів господарюючого суб'єкта.

Методи дослідження. Перелічені завдання дослідження виконувалися з допомогою наступних методів: теоретичне узагальнення, порівняльні методи, дедукції й індукції, причинно-наслідкових зв'язків, абстрактно-логічних зв'язків, абстрагування, аналізу, синтезу, економічного аналізу.

Інформаційною основою дослідження були законодавча база й нормативні документи з регулювання теоретичних, методичних, організаційних облікових, аудиторських й аналітичних підходів щодо оборотних активів підприємства, наукові напрацювання вітчизняних та

зарубіжних учених, статті в наукових виданнях, звітні дані досліджуваного підприємства.

Науковою новизною результатів дослідження виступили обґрунтування теоретичного плану, надання пропозицій в напрямку удосконалення методичних, організаційних облікових, аудиторських й аналітичних підходів щодо оборотних активів, зокрема перехід до електронної системи документообігу щодо забезпечення швидкості та ефективності обробки документів; використання технологій автоматичного зіставлення даних для підтвердження відповідності між різними джерелами інформації.

Практичним значенням отриманих результатів є впровадження пропозицій в діяльність підприємства, що носять практичний характер і ці заходи допоможуть підприємству не лише ефективно вести облік грошових коштів, але й оптимізувати їх використання для досягнення стратегічних цілей.

Структура й обсяг роботи. Кваліфікаційна робота сформована із вступу, 4 розділів, висновків та пропозицій (62 сторінки), списку використаних джерел (57 найменувань), 1 додаток. Робота містить 20 таблиць та 17 рисунків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ

1.1. Сутність, класифікація оборотних активів та завдання їх обліку, аналізу та аудиту

Діяльність суб'єктів господарської діяльності в напрямку виробництва та продажу продукції потребує поєднання і основних засобів, і оборотних активів. Безперервний процес діяльності підприємств є можливим за умови постійного надходження вкладень в ці елементи для забезпечення розширеного їх відтворення. І це, в свою чергу, вимагає налагодження ефективного механізму управління активами господарюючого суб'єкта.

Питання формування, використання, обліку, аналізу та аудиту оборотних активів вивчалися у наукових працях багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема Г. Арнольд, О. Біла, М. Білик, Ю. Брігхем, І. Бланк, І. Бойко, В. Івахненко, С. Лебецько, М. Ліндерс, С. Покропивний, Р. Томас, Кяран Уолш, Стефан Росс, Дж. К. Ван Хорн, Ю. Воробйов, А. Золотарьов, І. Зятковський, В. Ковальов, В. Корнеєв, М. Коробов, Л. Костирко, Ю. Петленко, А. Поддєрьогін, Л. Ротштейн, Р. Славюк, Р. Сорока, О. Терещенко, М. Черватюк, А. Шило, В. Шокун, Д. Шиян, С. Юрій, І. Чухно, Н. Ярошевич та ін.

Оборотним активам притаманний такий критерій функціонування як тимчасовий інтервал. Тобто тривалість періоду функціонування оборотних активів визначається одним роком або операційним циклом [9; 23; 36; 50].

Оборотні активи існують у тісному взаємозв'язку з оборотним капіталом. Забезпечення власними фінансовими ресурсами основної діяльності господарюючого суб'єкта визначається величиною оборотного капіталу. При недостатності власних фінансових ресурсів підприємство

залучає позичені кошти. Фактично пошук джерел в напрямку фінансування оборотних активів розкривається через оборотний капітал. Оскільки саме оборотний капітал з позиції системи обліку відображає наскільки оборотні активи господарюючого суб'єкта перевищують короткострокові зобов'язання. Відобразимо на рис. 1.1 стадії кругообігу оборотного капіталу.

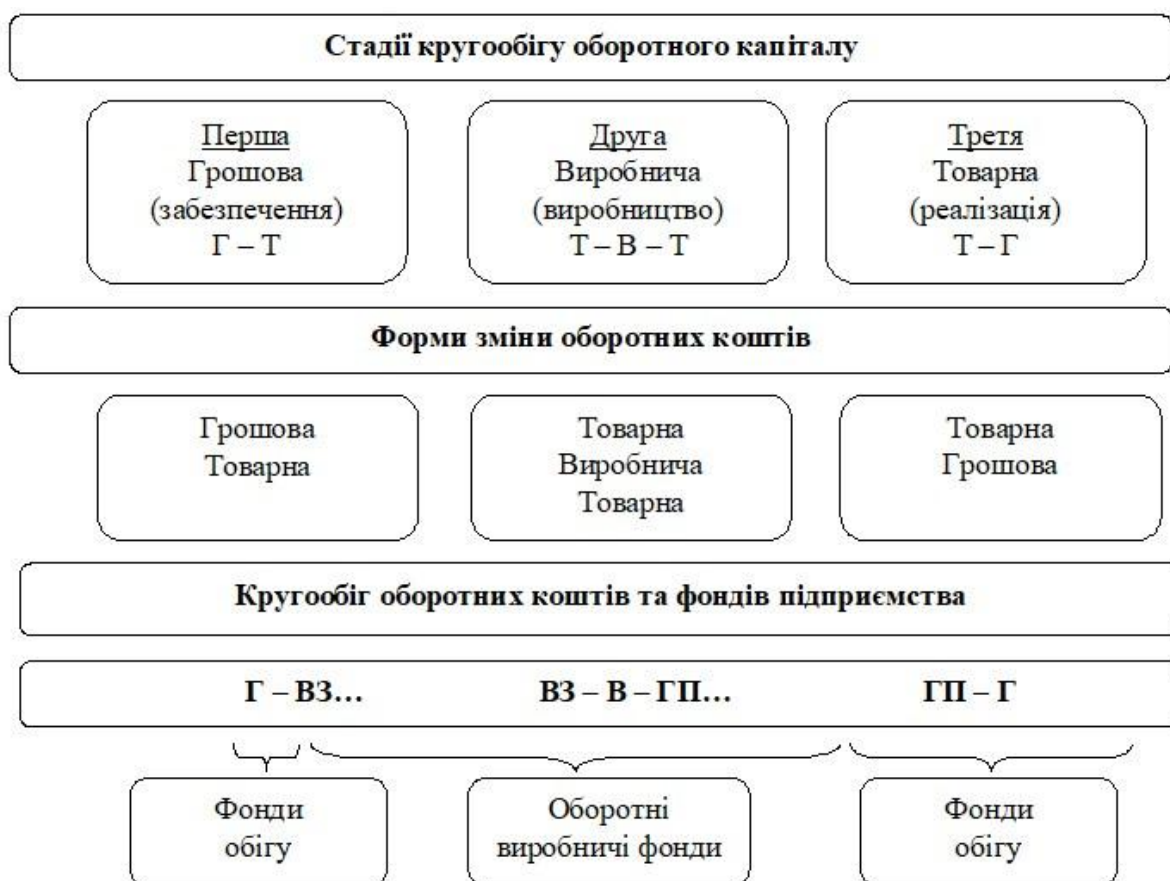

Рис. 1.1. Стадії кругообігу оборотного капіталу

Проаналізуємо розуміння поняття «оборотні активи» у чинному законодавстві та різних вчених (рис. 1.2, табл. 1.1). Загалом зазначити можна, що оборотними активами є ресурси господарюючого суб'єкта, які залучені у постійному господарському кругообігу для забезпечення постійного виробничого процесу й принципу ліквідності підприємства. Дані активи перетворюють свою матеріальну форму та здійснюють перенесення своєї вартості на вартість готового продукту повною мірою або ж перетворюються у грошову форму під час одного операційного циклу.

Рис. 1.2. Тракткування оборотних активів згідно чинного законодавства [8; 25]

Таблиця 1.1

Визначення поняття «оборотні активи» різних вчених

Вчений	Визначення поняття «оборотні активи»
Бубняк І. М.	Під оборотними активами розуміє сукупність майнових цінностей підприємства, котрі забезпечують його поточну діяльність і повністю споживаються в процесі одного комерційно-виробничого циклу [2]
Гринюк І.М.	До оборотних активів підприємства відносить ту частину майна, котра використовується один виробничий цикл і повністю перекладає свою вартість на вартість продукції, котра виробляється, при цьому, змінюючи свою натурально-речову форму [9]
Коваленко Л. О.	Під оборотними активами розуміє активи, котрі активно споживають під час виробничого процесу протягом року, або одного операційного циклу, який є більшим за 12 місяців через специфіку виробництва, а тому саме ті активи, які цілком повністю переносять свою вартість на вартість виробленої продукції [13]
Поважний О.С.	Під оборотними активами, розуміє матеріально-речовинні цінності та грошові кошти, котрі беруть участь у виготовленні продукту, повністю споживаються під час виробничого процесу та цілком переносять свою вартість на вироблений продукт протягом операційного циклу або ж дванадцяти місяців з дати балансу (сировина, матеріали, готова продукція, грошові кошти тощо) [36]
Філімоненкова О. С.	Оборотні активи – це вартість, котра авансована в кругообіг виробничих оборотних фондів і фондів обігу підприємства для здійснення неперервного процесу виробництва й обігу товарів та послуг [51]
Чухно І.С.	Оборотні активи розглядає як сукупність грошових засобів, котрі авансуються для формування оборотних виробничих фондів й фондів обороту, котрі гарантують постійний кругообіг коштів [53]
Слав'юк Р.А.	Оборотні активи – ресурси, які належать підприємству і які напевно буде перетворено на гроші чи використано іншим чином протягом року з дати складання бухгалтерського балансу [45]

Оборотні активи – це поняття, яке застосовується у бухгалтерському обліку та визначає назву другого розділу активу звіту про фінансовий стан господарюючого суб'єкта. Елементи, які відображаються в даному розділі, входять до складових оборотних активів.

Вартісна величина оборотних активів становить сукупну вартість усіх складових цих активів. Оборотні активи включають:

- мобільні активи, зокрема запаси у вигляді сировини, матеріалів, палива і інше, що використовуються під час виробництва і таким чином переносять вартість на виготовлений продукт, виконані роботи, надані послуги;
- оборотні кошти – найбільш ліквідна складова, що використовується як аванс у виробничий процес;
- дебіторська заборгованість за ціною продажу;
- поточні фінансові інвестиції.

Процес діяльності підприємства зумовлює різні форми та стадії складових оборотних активів в процесі господарського кругообігу. Залежно від цього оборотні активи включають наступні елементи, що відображено на рис. 1.3.

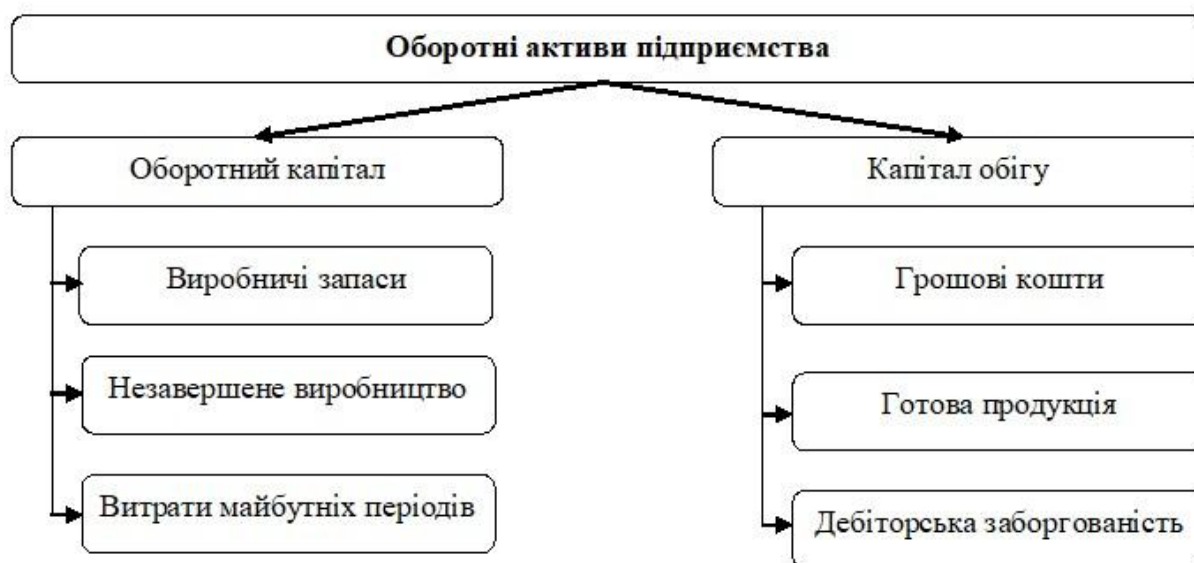

Рис. 1.3. Складові оборотних активів господарюючого суб'єкта

За різними ознаками оборотні активи класифікуються також на наступні види, що відображено в табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Види оборотних активів

Ознака	Види	Склад згідно звіту про фінансовий стан підприємства [28]
Функціональна роль у процесі виробництва	Оборотні виробничі фонди	Виробничі запаси, товари, готова продукція на складі, тварини на вирощуванні, незавершене виробництво, напівфабрикати власного виробництва, витрати майбутніх періодів
	Фонди обігу	Готова продукція відвантажена, грошові кошти в касі та на розрахункових рахунках у банку, дебіторська заборгованість, поточні фінансові інвестиції та інші оборотні активи
Практика контролю, планування та управління	Нормовані	Виробничі запаси, товари, готова продукція на складі, тварини на вирощуванні, незавершене виробництво, напівфабрикати власного виробництва, витрати майбутніх періодів
	Ненормовані	Готова продукція відвантажена, грошові кошти в касі та на розрахункових рахунках у банку, дебіторська заборгованість, поточні фінансові інвестиції та інші оборотні активи
Джерела формування	Власний оборотний капітал	Це частина оборотних активів підприємства, що створена за рахунок власних коштів підприємства
	Позичений оборотний капітал	Показує частину (вартість) оборотних активів, що сформовані за рахунок позичених коштів
	Залучений оборотний капітал	Частина оборотних активів підприємства, яка створена за рахунок залучених фінансових ресурсів (поточні зобов'язання перед працівниками, бюджетом, страховими організаціями, учасниками, із внутрішніх розрахунків та іншими суб'єктами)
Ліквідність	Абсолютно ліквідні	Грошові кошти в касі та на розрахункових рахунках в банку, поточні фінансові інвестиції
	Швидко ліквідні	Дебіторська заборгованість, готова продукція відвантажена, векселі отримані
	Повільно ліквідні	Виробничі запаси, поточні біологічні активи, незавершене виробництво, товари, витрати майбутніх періодів, готова продукція на складі, інші оборотні активи

Оборотні активи змінюють форму залежно від етапу господарського процесу, і формування їх відбувається від різних джерел залежно від стратегії господарюючого суб'єкта.

Якщо розглядати оборотні активи з позиції забезпечення стабільного фінансового стану суб'єкта господарювання, то важливо виділити такі групи оборотних активів: виробничі запаси, грошові кошти, дебіторську заборгованість.

Забезпечення безперервного функціонування суб'єкта господарювання здійснюється за рахунок наявних оборотних активів. Саме ефективне їх використання зумовлює значний вплив на фінансовий становище суб'єкта господарювання та його подальший розвиток. Через те завданнями аналізування оборотних активів виступають:

- встановлення шляхів збільшення резервів зростання ефективності використання й прискорення обігу оборотних активів;
- розрахунок динамічних та структурних змін у складі оборотних активів;
- аналізування та оцінювання рівня ділової активності господарюючого суб'єкта;
- виявлення джерел фінансування в напрямку оборотних активів;
- розрахунок потреби у додаткових коштах для забезпечення фінансування оборотних активів;
- розрахунок питомої ваги ліквідних, швидко-, та повільно ліквідних активів;
- встановлення факторів, які впливають на показники їх оборотності та негативні зміни.

Інформаційним джерелом виконання аналізування оборотних активів є система обліку. Через те завданнями обліку оборотних активів є:

- формування облікової поточної та звітної інформації про оборотні активи в повній мірі, правдивої та неупередженої;
- здійснення своєчасного та правильного оформлення документів щодо операцій з отримання, використання, вибуття оборотних активів;
- вірний поділ оборотних активів в розрізі видів;

- оформлення методичних основ обліку оборотних активів в наказі з облікової політики згідно чинного законодавства.

Створення умов в напрямку ефективного використання оборотних активів на господарюючому суб'єкті, перевірки наявності власних оборотних активів, правильного використання власних й позикових джерел формування оборотних активів, встановлення непотрібних та зайвих оборотних активів доцільно здійснювати аудит оборотних активів. Все це впливає на кінцеві результати функціонування суб'єкта господарювання.

1.2. Економічна характеристика діяльності ПП «ЕТК»

Приватне підприємство «ЕТК» було створено в 2008 році і працює в галузі машинобудування. Напрямами роботи досліджуваного підприємства є наступні:

- виготовлення низько- та високовольтного обладнання;
- реалізація комплектуючих для електрообладнання;
- надання послуг з гнуття листового металу, вибивки деталей на координатному пресі, порошкового фарбування.

Основні види діяльності ПП «ЕТК» подано на рис. 1.4 [34].

В складі підприємства є електровимірювальна лабораторія. Лабораторія оснащена апаратурою, яка є нова, сучасна, надійна. Завдяки цьому можна здійснювати різноманітні дослідження, а також випробування в межах дозволених потужностей обладнання в Тернополі.

Основними замовниками продукції ПП «ЕТК» є енергетичні компанії, промислові підприємства, будівельні організації, сільськогосподарські підприємства, котеджні містечка, приватні будинки тощо.

Основною спеціалізацією підприємства є виготовлення низько- та високовольтного обладнання, електрокабельної продукції.

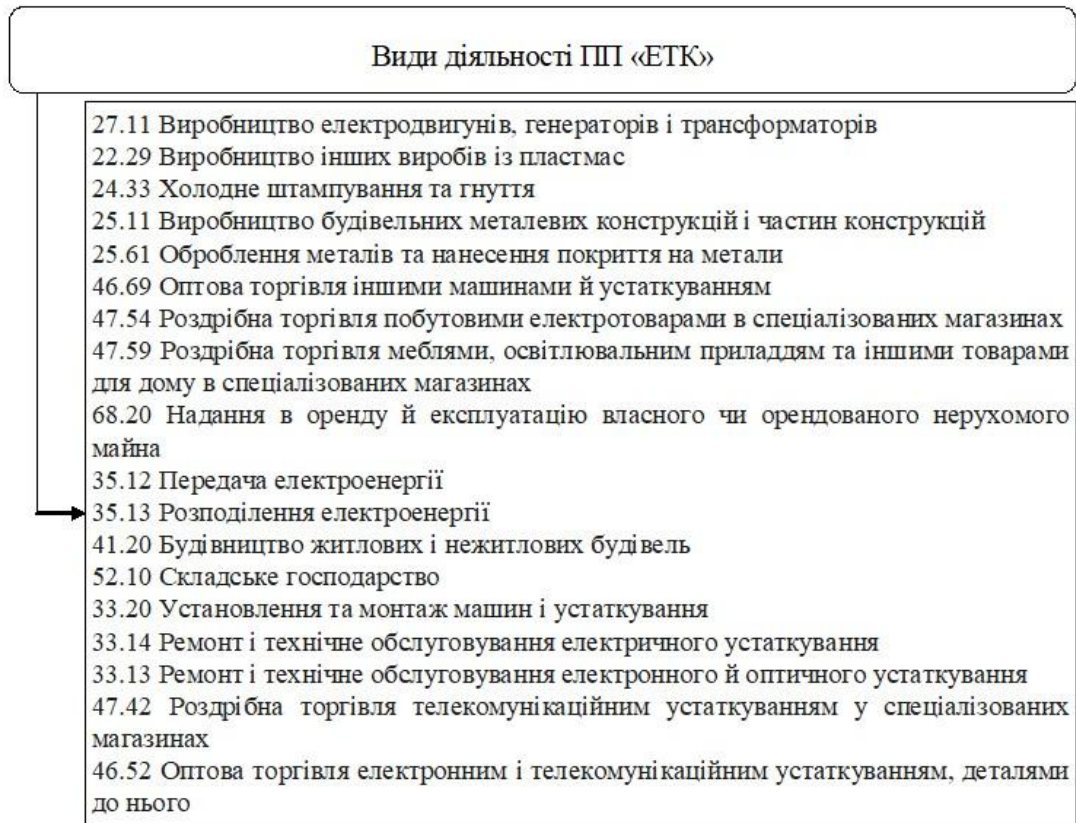

Рис. 1.4. Види діяльності ПП «ЕТК»

В підприємства є власні виробничі потужності та працюють кваліфіковані працівники. Виготовлення продукції відбувається з дотриманням технічних стандартів та умов, комплектуючі є якісними відомих виробників.

До основних виробів ПП «ЕТК» входить наступна продукція (рис. 1.5).

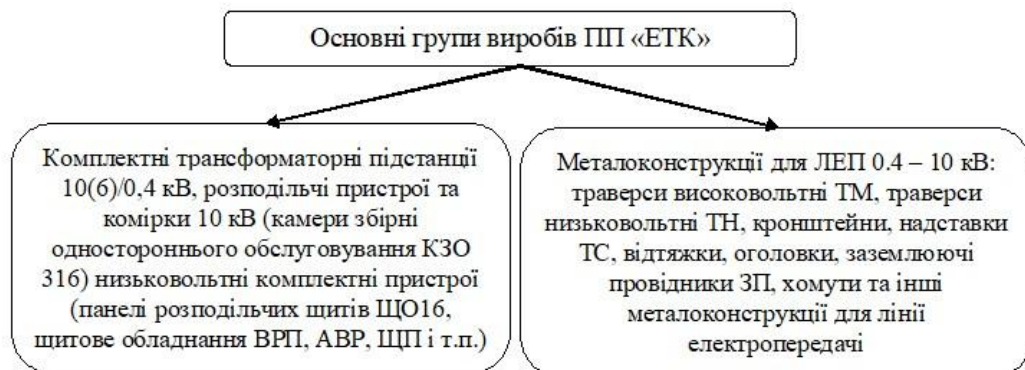

Рис. 1.5. Основні групи виробів ПП «ЕТК»

Досліджуване підприємство пропонує широкий спектр електромеханічної продукції (рис. 1.6).

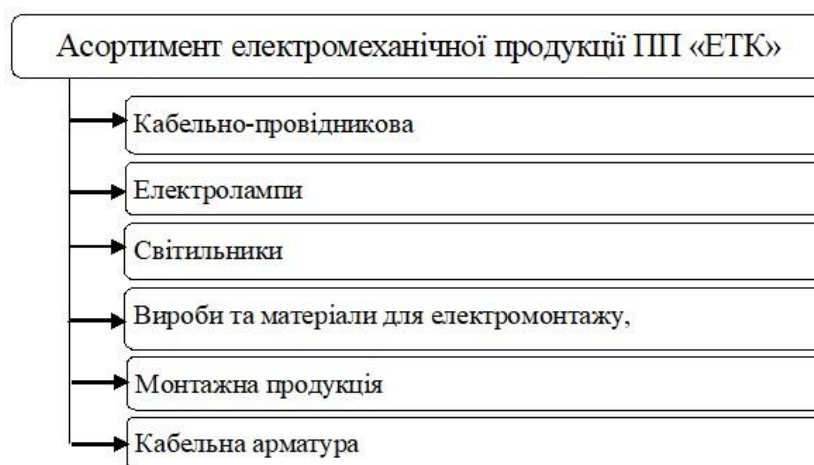

Рис. 1.6. Асортимент електромеханічної продукції ПП «ЕТК»

Основні надходження від напрямів роботи досліджуваного підприємства за період 2020-2022 рр. відображено в табл. 1.3.

Таблиця 1.3

**Основні надходження від напрямів роботи ПП «ЕТК»
за період 2020-2022 рр.**

Продукція/послуга	Сума, грн.		
	2020	2021	2022
Лічильники	179089881	765781	45474
Електротехнічне устаткування, апаратура, обладнання та матеріали; освітлювальне устаткування	1298967	7021490	594289
Обладнання для передавання даних	-	1339200	-
Послуги зі встановлення електричного обладнання	-	526004	-
Послуги з технічного огляду та випробовувань	10450	90483	2724
Будівельні товари	-	48398	-
Кабелі та супутня продукція	-	4858	-
Послуги з ремонту і технічного обслуговування вимірвальних, випробувальних і контрольних приладів	1800	-	-
Послуги з ремонту і технічного обслуговування техніки	-	552	-
Продукція, пов'язана з конструкційними матеріалами	-	224	-

В цілому основна результативність фінансово-господарської діяльності досліджуваного товариства подана у табл. 1.4 [34].

Таблиця 1.4

Основна результативність фінансово-господарської діяльності ПП «ЕТК», тис. грн.

Найменування показника	Рік	
	2021	2022
Усього активів	46366,10	37459,10
Основні засоби	10140,80	9695,40
Гроші та їх еквіваленти	45,00	45,50
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	2073,70	455,80
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	12786,60	10997,30
Власний капітал	12836,60	11047,30
Зареєстрований капітал	500,00	500,00
Поточні зобов'язання	33529,50	26411,80
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	56424,20	28365,10
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	48724,00	24494,40
Чистий прибуток (збиток)	273,90	-1789,30

З табл. 1.4 можна зробити висновок, що діяльність ПП «ЕТК» в 2022 р. значно погіршилася порівняно з 2021 р. після повномасштабного вторгнення росії в Україну – досліджуване підприємство отримало значну суму збитку. Це стало результатом значного зменшення обсягу продажу продукції, надання послуг та зростання собівартості за рахунок зростання цін на сировину, матеріали для виготовлення продукції та надання послуг.

Висновки до розділу 1

Оборотні активи – це поняття, яке застосовується у бухгалтерському обліку та визначає назву другого розділу активу звіту про фінансове

становище підприємства. Елементи, які відображаються в даному розділі, є у складі оборотних активів. Вартісна величина оборотних активів становить сукупну вартість усіх складових цих активів. Зокрема оборотні активи включають: мобільні активи (запаси у вигляді сировини, матеріалів, палива та інше), що використовуються під час виробництва і таким чином переносять свою вартість на виготовлений продукт, виконані роботи, надані послуги; оборотні кошти – найбільш ліквідна складова, що використовується як аванс у виробничий процес; дебіторська заборгованість за ціною продажу; поточні фінансові інвестиції. Оборотні активи змінюють форму залежно від етапу господарського процесу, і формування їх відбувається від різних джерел залежно від стратегії господарюючого суб'єкта. Забезпечення безперервного функціонування господарюючого суб'єкта здійснюється за рахунок наявних оборотних активів. І саме ефективне їх використання впливає на фінансовий стан господарюючого суб'єкта та його розвиток.

Приватне підприємство «ЕТК» було створено в 2008 році і працює в галузі машинобудування. Напрямами роботи досліджуваного підприємства є наступні: виготовлення низько- та високовольтного обладнання; реалізація комплектуючих для електрообладнання; надання послуг з гнуття листового металу, вибивки деталей на координатному пресі, порошкового фарбування.

Основними замовниками продукції ПП «ЕТК» є енергетичні компанії, промислові підприємства, будівельні організації, сільськогосподарські підприємства, котеджні містечка, приватні будинки тощо. Основною спеціалізацією підприємства є виготовлення низько- та високовольтного обладнання, електрокабельної продукції.

Діяльність ПП «ЕТК» в 2022 р. значно погіршилася порівняно з 2021 р. після повномасштабного вторгнення росії в Україну – досліджуване підприємство отримало значну суму збитку. Це стало результатом значного зменшення обсягу продажу продукції, надання послуг та зростання собівартості за рахунок зростання цін на сировину, матеріали для виготовлення продукції та надання послуг.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ І АУДИТУ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПП «ЕТК»

2.1. Первинний, синтетичний та аналітичний облік запасів ПП «ЕТК»

Облік запасів є важливою складовою системи фінансового обліку підприємства. Запаси представляють собою різні матеріальні цінності, що утримуються на складах підприємства для подальшого використання у виробництві, обігу чи реалізації. Ефективний облік запасів дозволяє оптимізувати їхнє управління, знижувати затрати та забезпечувати ліквідність підприємства [7; 20].

Значення та роль обліку запасів в діяльності ПП «ЕТК» включає наступне:

1. Оптимізація запасів: допомагає визначити оптимальний рівень запасів, який забезпечить нормальне функціонування підприємства без зайвих витрат.

2. Ліквідність: забезпечує належний рівень ліквідності, адже надто великі запаси можуть затримувати грошові кошти підприємства.

3. Управління виробничим процесом: дозволяє планувати виробництво, враховуючи наявність необхідних ресурсів.

4. Зниження ризиків: зменшує ризик втрат від непередбачених обставин, таких як збільшення цін або обмеження постачань.

5. Фінансова звітність: відображається в фінансовій звітності підприємства, що дозволяє зацікавленим сторонам отримати інформацію про обіг запасів.

Для ведення обліку запасів ПП «ЕТК» виконує наступні дії:

- ідентифікація різних видів запасів та їх класифікація відповідно до призначення (сировина, напівфабрикати, готова продукція);
- визначення кількісного та вартісного виразу запасів, використання методів вартісно-кількісного обліку;
- використання методів оцінки запасів (FIFO, LIFO, середньозважена вартість) для визначення їхньої вартості;
- система зберігання, контролю та обліку запасів на складах підприємства.

Для обліку запасів передбачено наступні підходи: періодичний (запаси періодично обраховуються на підприємстві, зазвичай в кінці облікового періоду), постійний (облік запасів ведеться постійно з оновленням після кожної операції щодо придбання або використання).

ПП «ЕТК» у своїй діяльності використовує періодичний підхід для обліку запасів.

Загальна мета первинного обліку запасів – це забезпечити точну та актуальну інформацію про наявність та вартість запасів для ефективного управління ними та прийняття обґрунтованих стратегічних рішень [30; 49].

Первинний облік запасів має велике значення для ПП «ЕТК» з точки зору ефективного управління матеріальними ресурсами та визначення їхньої вартості. Основне значення первинного обліку запасів включає такі аспекти:

- визначення кількості та видів запасів: первинний облік дозволяє точно визначити кількість та види запасів, які утримуються на складах підприємства. Це важливо для раціонального планування виробництва та управління запасами;
- фіксація оборотів запасів: записи в первинних документах відображають рух запасів на підприємстві, дозволяючи визначити, скільки запасів використовується, виробляється, або закуповується протягом конкретного періоду;

- визначення вартості запасів: первинний облік включає фіксацію вартості кожної одиниці запасу. Це дозволяє визначити загальну вартість запасів та їх вплив на фінансовий стан підприємства;

- моніторинг використання матеріалів: інформація, зібрана в ході первинного обліку, допомагає відслідковувати використання матеріалів у виробництві, що є важливим аспектом для контролю витрат та оптимізації процесів;

- ідентифікація потреб в поповненні запасів: інформація про обсяги запасів та їхній рух допомагає підприємству прогнозувати потреби в нових закупівлях і вчасно поповнювати запаси для уникнення зупинок у виробництві;

- ведення інвентаризації: первинний облік є основою для проведення інвентаризації, що дозволяє підтвердити фактичну кількість та стан запасів;

- підготовка фінансової звітності: інформація з первинного обліку використовується для підготовки фінансових звітів підприємства.

Придбання або виготовлення запасів показується у балансі підприємства за первісною вартістю [28]. Рух запасів на досліджуваному підприємстві відображається з допомогою первинних документів (табл. 2.1). Первинні документи з обліку запасів на підприємстві є основою для проведення бухгалтерських операцій та визначення вартості запасів. Послідовність оформлення документів наступна: передаються документи від постачальника покупцеві, зокрема бухгалтерії для перевірки правильності їх оформлення та кореспонденції рахунків.

В цілому первинний облік запасів допомагає забезпечити точну та актуальну інформацію про рух запасів, що є ключовим для ефективного управління виробництвом, забезпеченням ліквідності та прийняття стратегічних рішень на ПП «ЕТК».

Для відображення даних по запасах ПП «ЕТК» використовує синтетичний облік. Дані синтетичного обліку в подальшому застосовуються

для підготовки фінансової звітності та аналізу ефективності управління запасами.

Таблиця 2.1

Відображення руху запасів у первинних документах ПП «ЕТК»

Первинний документ	Використання
Накладна на внутрішнє переміщення запасів	Використовується для фіксації переміщення запасів між різними відділеннями або складами підприємства.
Накладна на приймання-передачу матеріалів	Застосовується для реєстрації приймання та передачі матеріалів між підприємствами або внутрішніми структурними підрозділами.
Акт приймання-передачі матеріалів	Використовується для фіксації факту передачі матеріалів, товарів чи готової продукції між підприємствами або внутрішніми підрозділами.
Товарний чек	Документ, що підтверджує покупку товарів або матеріалів від постачальників.
Рахунок-фактура	Офіційний документ, який підтверджує оплату та поставку товарів або послуг. Використовується для визначення вартості запасів.
Акт інвентаризації запасів	Фіксує результати інвентаризації, тобто фактичну кількість та стан запасів на конкретний момент часу.
Картка складського обліку матеріалів	На складі ведеться матеріально відповідальною особою в кількісно-сортовому вираженні на кожне найменування матеріалів.
Внутрішні документи	Інші внутрішні документи, такі як відомості про використання сировини чи матеріалів у виробництві, розподіл готової продукції тощо.

В бухгалтерській системі досліджуваного підприємства облік запасів ведеться з допомогою синтетичних рахунків 20, 22. Виробничі запаси при надходженні (виробництві) на ПП «ЕТК» показується по дебету 20 (22) з кредитом рахунків 63, 68, 372, 23. Вибуття виробничих запасів у виробництво потребує кореспонденції дебету 23 і кредиту 20, 22.

Активи, які використовуються не більше одного року, тобто інструменти, господарський інвентар, спеціальний одяг тощо, показується в складі МШП на рахунку 22. При цьому розраховується фактична вартість їх придбання або собівартість виробництва.

Для оцінювання вибуття запасів ПП «ЕТК» використовує метод ФІФО згідно з П(С)БО 9 «Запаси».

Типові проведення з обліку матеріальних цінностей ПП «ЕТК» подано в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Типові проведення з обліку матеріальних цінностей ПП «ЕТК»

№ п/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Відображено вартість матеріальних цінностей, що надійшли згідно з акцептованими рахунками постачальників	20	63, 685
2	Відображено суму податкового кредиту за ПДВ з оприбуткованих матеріальних цінностей	641	63, 685
3	Перераховано грошові кошти постачальникам в оплату за отримані ТМЦ	63, 685	311
4	Оприбутковано матеріальні цінності, придбані підзвітними особами	20	372
5	Оприбутковано матеріальні цінності від допоміжних виробництв	20	232
6	Оприбутковано матеріальні цінності, отримані в результаті списання вибулих МШП		
7	Оприбутковано залишки матеріальних цінностей, виявлені при інвентаризації	20	719
8	Відпущено матеріали на основне та допоміжне виробництво	23	20
9	Відпущено запасні частини, паливо на утримання і експлуатацію машин та обладнання	91	203, 207
10	Списано матеріали, паливо, запасні частини на загальногосподарські потреби	92	20
11	Відпущено матеріали на виправлення браку	24	20
12	Відображено нестачу матеріальних цінностей, виявлену при інвентаризації і віднесену на винну особу	375	716
13	Погашено нестачу матеріальних цінностей винною особою	301	375

Для надання послуг ПП «ЕТК» і відображення їх собівартості застосовується рахунок 23, з відповідних рахунків витрат. Далі розраховується фактична собівартість наданих послуг і оформляється актом наданих послуг. Така операція означає реалізацію наданих послуг.

Виготовлення лічильників, електротехнічного устаткування, кабелів тощо ПП «ЕТК» відображає шляхом формування фактичних витрат в розрізі статей витрат на підставі первинних документів. Відповідно прямі витрати (матеріалів, нарахованої зарплати, амортизації, відрахувань на соціальні

заходи та ін.) на виробництво продукції ПП «ЕТК» показує по дебету 23 і далі при продажі цієї продукції – суму фактичної реалізованої продукції показує на рахунку 90.

Синтетичний облік запасів допомагає підприємствам ефективно управляти матеріальними ресурсами та забезпечити надійну фінансову звітність.

Для деталізованого ведення інформації про рух та стан запасів на ПП «ЕТК» ведеться аналітичний облік запасів. Цей облік дозволяє розглядати кожен елемент запасів окремо, зокрема, фіксується кількість, вартість та інші характеристики для кожного виду матеріалів чи товарів. Створюється картотека, яка включає в себе дані про кожен конкретний вид запасів (сировина, напівфабрикати, готова продукція тощо). Картотека містить такі дані, як код товару, найменування, виробник, одиниці вимірювання тощо. За допомогою аналітичного обліку реєструється рух кожної одиниці матеріалу чи товару, включаючи приймання на склад, використання в виробництві, продаж і т. д. Для перевірки фактичної кількості та стану запасів порівняно з обліком на досліджуваному підприємстві проводяться регулярні інвентаризації. На основі аналітичного обліку можна проводити аналіз та прогнозування потреб в запасах. Це допомагає управлінню приймати обґрунтовані рішення щодо закупівель та виробництва.

Аналітичний облік дозволяє генерувати деталізовані звіти, які можуть використовуватися для внутрішнього управління та відображення інформації в фінансовій звітності перед зацікавленими сторонами. Аналітичний облік запасів є важливою складовою для ефективного управління запасами, контролю витрат та оптимізації виробничих процесів.

Облік запасів важливий для ефективного управління ресурсами підприємства та має великий вплив на його фінансовий стан та результативність.

2.2. Методичні аспекти обліку дебіторської заборгованості й грошових коштів ПП «ЕТК»

Функціонування господарюючого суб'єкта передбачає взаєморозрахунки з різними дебіторами. Оскільки відбуваються процеси продажу продукції, надання послуг, виконання робіт, і відповідно, як результат, виникає дебіторська заборгованість.

Облікове відображення дебіторської заборгованості є важливим напрямом фінансового обліку і потребує дотримання певних методичних аспектів для забезпечення точності та об'єктивності обліку [3; 29; 33].

Основні методичні аспекти обліку дебіторської заборгованості включають:

1. Методичні основи дебіторської заборгованості (рахунки, процедури контролю, терміни облікового відображення).
2. Класифікація дебіторської заборгованості для цілей обліку.
3. Порядок обліку дебіторської заборгованості в бухгалтерській системі (визначення вартості та строки погашення рахунків дебіторів).

Важливо зазначити, що класифікаційні ознаки дебіторської заборгованості відіграють значиму роль для задоволення інформаційних потреб управління господарюючого суб'єкта в оперативному та стратегічному плані. Це дає можливість керівництву своєчасно та ефективно приймати рішення з управління дебіторською заборгованістю, здійснювати оперативний аналіз.

Нормативні вимоги щодо обліку дебіторської заборгованості визначає НП(С)БО 10 [26]. Даним положенням розкрито особливості оцінювання та відображення інформаційних даних про дебіторську заборгованість у звітності.

Визнання дебіторської заборгованості активом відбувається за певних умов згідно НП(С)БО 10 (рис. 2.1).

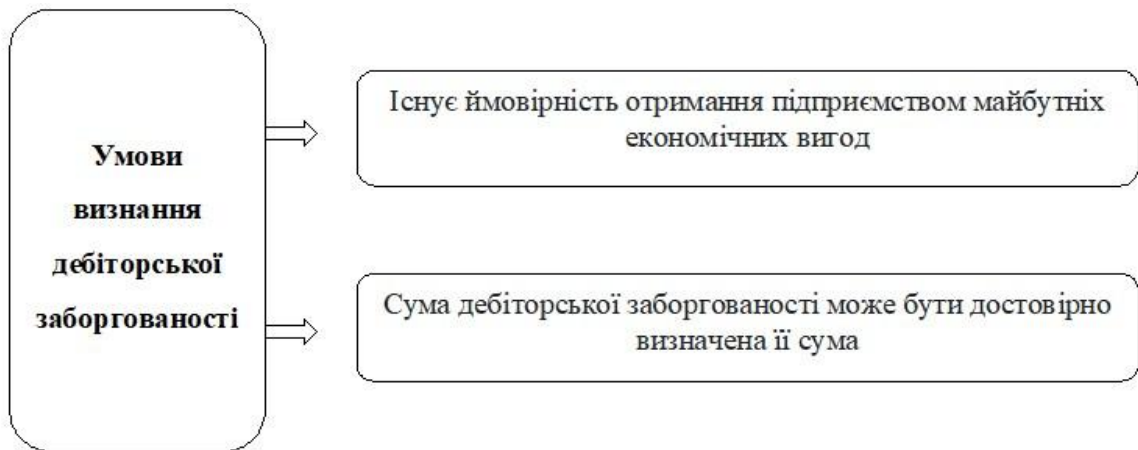

Рис. 2.1. Умови визнання дебіторської заборгованості

Поточна заборгованість дебіторів щодо продукції, товарів, робіт, послуг підлягає визнанню активом при одночасному визнанні доходу щодо реалізації продукції, товарів, робіт, послуг. Тому визнання цієї заборгованості передбачає виконання вимог визнання доходів щодо реалізації згідно НП(С)БО 15 (рис. 2.2) [27].

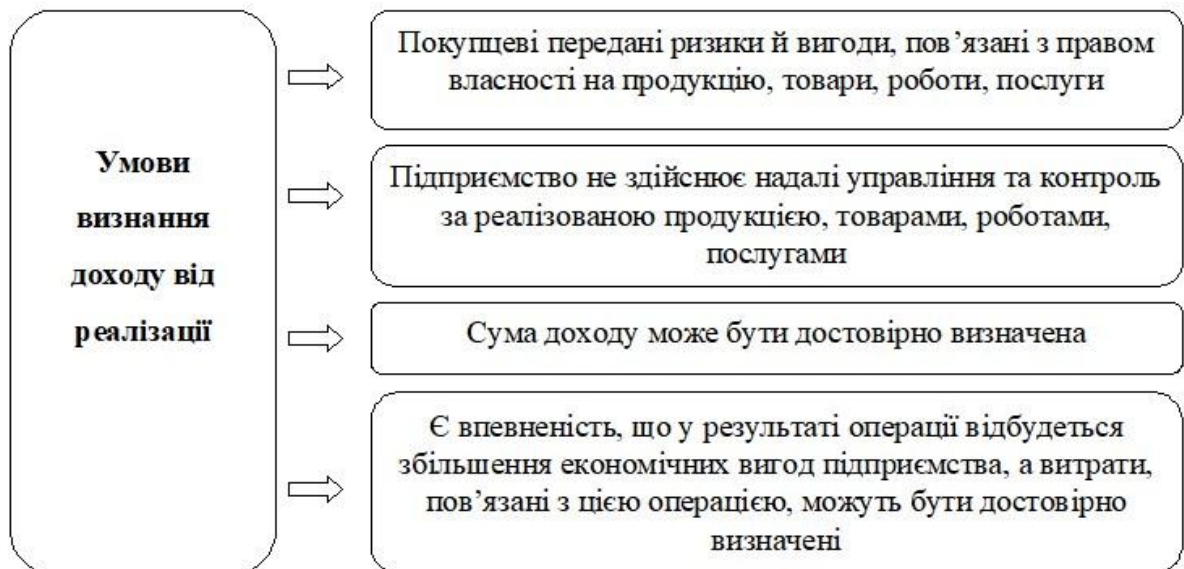

Рис. 2.2. Умови визнання доходу від реалізації

Первісна вартість заборгованості дебіторів щодо реалізованої продукції, робіт, послуг ПП «ЕТК» залежить від того, чи надається торговельна знижка покупцеві/замовнику до або після моменту реалізації, або ж повернення від покупців.

Облікове відображення дебіторської заборгованості покупців та замовників передбачає застосування оцінки за чистою реалізаційною вартістю [43]. Тобто враховується поточна дебіторська заборгованість за вирахуванням резерву сумнівних боргів і таким чином відображається у балансі досліджуваного підприємства (рис. 2.3).

Рис. 2.3. Визнання поточної дебіторської заборгованості

Для інших видів дебіторської заборгованості використовується первісна вартість та номінальна вартість.

Інформаційними джерелами щодо розрахунків з покупцями та замовниками ПП «ЕТК» є первинні документи з обліку розрахунків (накладні, рахунки, акт приймання робіт, товарно-транспортні накладні). Для детального обліку застосовується аналітика у картках в розрізі покупців та замовників.

Облікове відображення розрахунків з покупцями та замовниками виконується на рахунку 36, дебет якого показує продажну вартість разом з непрямими податками щодо реалізації продукції, робіт, послуг, а кредит – отримані платежі від дебіторів (табл. 2.3). Відповідно сальдо рахунку переноситься у баланс при складанні на кінець звітного періоду. Кореспондує рахунок з рахунками 70, 64 при продажі продукції, робіт, послуг, а при отриманні оплат – з рахунками 31, 30, 20, 22.

Для посилення розрахункової дисципліни з дебіторами щодо реалізації продукції, робіт, послуг важливим є впровадження чіткої політики щодо

строків оплати та відповідно зменшення їх заборгованості перед досліджуваним підприємством, а також використання електронного документообігу для прискорення інформаційних облікових потоків з контрагентами [15; 16; 18; 19].

Таблиця 2.3

**Облікові проведення з розрахунків з дебіторами щодо продукції,
робіт, послуг ПП «ЕТК»**

№ п/п	Зміст господарської операції	Бухгалтерська проводка	
		Дебет	Кредит
1	Реалізована готова продукція (товари, роботи, послуги) покупцям за договірними цінами	36	701 (702, 703)
2	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ	701 (702, 703)	641
3	Надійшла оплата від покупців та замовників на поточний рахунок чи в касу	311 (301)	36
4	Визнання різниці між справедливою вартістю заборгованості і номінальною сумою грошових коштів та/або їх еквівалентів, які підлягають отриманню за продукцію (роботи, послуги)	373	701 (702, 703)
5	Проведено взаємозалік заборгованості за отриманим раніше авансом	681	36
6	Проведено взаємозалік заборгованості при бартері	63 (685)	36
7	Списана безнадійна дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги за рахунок резерву сумнівних боргів	38	36
8	Списана безнадійна дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги, по якій не створювався резерв сумнівних боргів	944	36
9	Списана сума безнадійної дебіторської заборгованості, яка перевищує розмір створеного резерву сумнівних боргів	944	36
10	Відображено відновлення в обліку дебіторської заборгованості, раніше списаної за рахунок резерву сумнівних боргів, у випадку поновлення платоспроможності дебіторів	36	716

Відображення в обліку ПП «ЕТК» розрахунків з різними дебіторами відбувається на субрахунках 371 (щодо виданих авансів), 372 (при розрахунках з підзвітними особами), 374 (щодо претензій), 375 (по завданих збитках), 377 (з іншими дебіторами) (табл. 2.4).

Аванси, видані постачальникам, ПП «ЕТК» відображає згідно укладених договорів на субрахунку 371 з відповідним обліком податкового кредиту. Розрахунки з підзвітними особами досліджуване підприємство

подає на субрахунку 372, керуючись чинним законодавством [12]. Зокрема працівники отримують кошти на господарські потреби та виконують завдання у відрядженнях. Облікове відображення ведеться в розрізі фізичних осіб, які отримали кошти під звіт. Сальдо по дебету на субрахунку 372 показує на яку суму підзвітні особи не відзвітували. Кошти можуть видаватися підзвітним особам готівкою або ж вони користуються корпоративною карткою.

Таблиця 2.4

Характеристика рахунків з розрахунків з різними дебіторами

ПП «ЕТК»

Код рахунку	Назва рахунку	Призначення рахунку	Первинний документ
371	Розрахунки за виданими авансами	Облік авансів, наданих іншим підприємствам	Платіжне доручення, виписка банку
372	Розрахунки з підзвітними особами	Облік розрахунків з підзвітними особами. Сальдо субрахунку може бути як дебетовим, так і кредитовим	Авансовий звіт з доданими виправдовуючими документами, довідки бухгалтерії, прибуткові та видаткові касові ордери, виписки банку тощо
373	Розрахунки за нарахованими доходами	Облік нарахованих дивідендів, відсотків, роялті тощо, які підлягають отриманню	Довідка та розрахунок бухгалтерії, прибуткові касові ордери, виписки банку
374	Розрахунки за претензіями	Облік розрахунків за претензіями, які пред'явлені контрагентам, а також за пред'явленими визнаними штрафами, пенєю, неустойками	Претензія, комерційні акти, акт приймання вантажу, рішення судових органів, письмова згода постачальника на претензію, виписка банку
375	Розрахунки за відшкодуванням завданих збитків	Облік розрахунків за відшкодуванням підприємству завданих збитків у результаті нестачі і втрат від псування цінностей, нестачі та розкрадання грошових коштів, якщо винуватця виявлено	Протокол інвентаризаційної комісії, наказ керівника, документи, що підтверджують виникнення та погашення матеріальної шкоди, інвентаризаційні описи та звіральні відомості, акти про брак, відомості на утримання збитків з винуватців із зарплати, дозволи керівництва про списання заборгованості тощо
377	Розрахунки з іншими дебіторами	Облік розрахунків за іншими операціями, зокрема розрахунки за операціями, пов'язаними із здійсненням спільної діяльності (без створення юридичної особи), усі види розрахунків з працівниками (крім розрахунків з оплати праці та з підзвітними особами), інші розрахунки	Прибутковий та видатковий касові ордери, акти виконаних робіт (послуг), прибуткові ордери, рахунок, накладна, виписка банку, розрахунково-платіжні відомості

При наявності завищених цін, бракованої продукції, арифметичних помилок у сумах в документах, невідповідність поставлених цінностей і їх якості умовам договору при розрахунках з постачальниками виставляються претензії. Їх облік ведеться на субрахунку 374 за умови визнання порушень з боку постачальників або за рішенням суду. Виявлені нестачі, крадіжки, псування цінностей на досліджуваному підприємстві відображається з допомогою субрахунку 375. При цьому спочатку виявляють винних осіб і вони покривають ці втрати, якщо ж неможливо це зробити – досліджуване підприємство списує на витрати. Інші розрахунки з дебіторами ПП «ЕТК» показує на субрахунку 377.

В щоденних операціях ПП «ЕТК» відбувається рух грошових коштів, що відповідно потребує постійного ефективного управління керівництвом для прийняття оперативних та стратегічних рішень. Для цього використовується інформація з первинних та поточних джерел, яку містить система обліку.

Методологічні засади обліку грошових коштів передбачає НП(С)БО 1, план рахунків [25; 35]. Основні принципи забезпечення облікового відображення грошових коштів базуються на загальних принципах обліку та формування звітності згідно чинного законодавства [39].

Інформаційна система обліку грошових коштів ПП «ЕТК» формується на двох документах зведеного обліку. До них відносяться звіт касира та виписка банку. Перший документ показує суму коштів, наявну кожного дня, а також рух готівкових коштів за кожен день. Складанням звіту касира, тобто другим примірником касової книги, відповідно займається касир досліджуваного підприємства. Касова книга передбачає нумерацію сторінок, скріплення печаткою підприємства та засвідчення підписами керівника й головного бухгалтера.

Основними інформаційними джерелами для заповнення касової книги виступають касові ордери по надходженню (прибуткові) та витрачанням

коштів (видаткові). Попередньо передбачається їх реєстрації в журналі касових документів.

На підставі звіту касира формується обліковий регістр до рахунку 30. Інформація із звіту та доданих первинних документів дає можливість здійснювати контроль руху коштів і їх цільового використання.

Облікове зведене відображення руху грошових коштів на рахунку в банку відображає виписка банку. Це фактично документ про зарахування та списання коштів за кожен день на рахунок господарюючого суб'єкта. Формується виписка на підставі розрахунково-платіжних документів (платіжних доручень, платіжних вимог-доручень та ін.), які подає ПП «ЕТК» в обслуговуючий банк, та контрагенти досліджуваного підприємства. Наявність грошових коштів на рахунку банку свідчить про платоспроможність підприємства.

Поточний облік грошових коштів ПП «ЕТК» формується на основі використання регістрів щодо рахунків 30 і 31 в розрізі субрахунків. Відповідно в даних регістрах міститься інформація щодо сальдо на початок місяця, обороту за місяць по дебету рахунків, обороту за місяць по кредиту рахунків, сальдо на кінець місяця. Облікові регістри по рахунках 30 і 31 дозволяють систематизувати інформаційні дані щодо наявності коштів на досліджуваному підприємстві та приймати відповідні рішення користувачами даних.

Інформаційна система первинного та поточного обліку грошових коштів подана в табл. 2.5. Таблиця 2.5 свідчить про основний рух грошових коштів в якості виручки, надходження в касу, видачі з каси шляхом зарахування в банківську установу або через інкасатора.

Облікові процедури щодо грошових коштів на ПП «ЕТК» відповідають потребам різних користувачів для отримання облікових даних щодо руху грошових коштів.

Таблиця 2.5

**Інформаційна системи первинного та поточного обліку
грошових коштів ПП «ЕТК»**

Рахунок	Первинні документи	Основні господарські операції	Користувачі інформації
30 «Готівка»	Прибутковий касовий ордер Видатковий касовий ордер	1. Надходження виручки. 2. Отримання з поточного рахунку. 3. Отримання від дебіторів. 1. Виплата заробітної плати. 2. Видання коштів підзвітним особам 3. Здавання виручки інкасатору банку. 4. Здавання в банк виручки касиром.	– Керівник – Заступники керівника – Головний бухгалтер – Заступник головного бухгалтера – Начальник фінансового відділу – Начальник планово-економічного відділу
31 «Рахунки у банках»	Виписка банку та платіжні документи	1. Зарахування виручки: а) через інкасатора відповідно до супровідної відомості; б) за умови здавання виручки в банк самостійно згідно з об'явою на внесок готівки. 2. Отримання платежів від покупців; дебіторів. 3. Списання коштів з поточного рахунку: на виплату заробітної плати; на господарські потреби. 4. Перерахування коштів: постачальникам; іншим кредиторам	– Керівник – Головний бухгалтер

Пропозиції щодо покращення обліку грошових коштів можуть стосуватись наступних напрямків: запровадження автоматичних платежів для розрахунків; перехід до електронної системи документообігу для забезпечення швидкості та ефективності обробки документів; використання технологій автоматичного зіставлення даних для підтвердження відповідності між різними джерелами інформації. Ці заходи допоможуть підприємству не лише ефективно вести облік грошових коштів, але й оптимізувати їх використання для досягнення стратегічних цілей.

2.3. Методика та організація аудиту оборотних активів підприємства

Аудиторська перевірка оборотних активів першочергово здійснюється через проведення інвентаризації та встановлення її результатів. Такі дії

необхідні для того, щоб виявити допущені помилки на досліджуваному підприємстві. При цьому в автоматичному режимі відбувається перевірка та порівняння операцій, що підлягає інвентаризації, з типовими щоденними операціями підприємства. Процедури перевірки первинних даних та повноту їх відображення у зведених документах виконують аудитори за етапами в розрізі видів оборотних активів [6; 22; 37; 54].

Здійснення аудиту запасів ПП «ЕТК» виконується для формування думки аудитора щодо достовірності первинних облікових даних про фактичні дані наявності й руху запасів, повноти та достовірності узагальнених даних в облікових регістрах, правильності облікових записів згідно законодавства та нормативної бази, достовірності звітних даних по залишку запасів [6; 22; 54]. Для виконання вказаних дій аудитор дотримується наступних напрямів аудиту запасів, поданих на рис. 2.4.

Рис. 2.4. Напрями аудиту запасів ПП «ЕТК»

Основним напрямом в процесі аудиту запасів є виявлення фактів підтвердження достовірності та повноти облікових та звітних даних щодо залишків та руху запасів. Джерелами даних для аудиту запасів є інформація з внутрішніх нормативних документів досліджуваного підприємства, договорів з матеріально-відповідальними особами та контрагентами, документів внутрішнього контролю щодо раціонального використання та збереження запасів, первинних та зведених документів, дані з фінансової звітності. Перелік аудиторських завдань при аудиті запасів ПП «ЕТК» подано в табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Порядок проведення аудиту запасів ПП «ЕТК»

Складові елементи аудиту	Характеристика
Мета аудиту	Встановлення достовірності первинних даних бухгалтерського обліку щодо фактичної наявності та руху запасів, перевірка повноти та правильності відображення первинних даних з обліку запасів у зведених документах та облікових регістрах, перевірка правильності ведення обліку запасів відповідно до законодавчих та нормативних актів, облікової політики, перевірка достовірності відображення залишку запасів у звітності
Джерела інформації для проведення аудиту	НП(С)БО 9, записи у первинних документах, облікова політика, форми 1, 2 та 5 фінансової звітності
Зміст об'єкту перевірки	Оборотні активи, що належать підприємству та використовуються ним у господарській діяльності
Вивчення стану внутрішнього контролю	Придбання, виготовлення, рух запасів відображені у обліку, записи про запаси достовірно відображені щодо рахунку, суми, періоду, оцінка проведена достовірно, визначені запаси, що морально застаріли, зіпсовані, підтвердження фізичної наявності запасів, фізичні втрати не допускаються, якщо здійснені, то про них своєчасно звітують. Закріплення об'єктів за підрозділами та матеріально-відповідальними особами, різні види запасів – виробничі, МШП, товари, підтвердження вартісної оцінки щодо запасів
Методичні прийоми аудиту	Перевірка, розрахунок, зіставлення, інвентаризація, економічний аналіз, використання запасів
Особливості проведення аудиту	Підтвердження визнання запасів активами, правильності ведення первинного та бухгалтерського обліку, закріплення об'єктів за підрозділами та матеріально-відповідальними особами

Метою аудиту заборгованості дебіторів є підтвердження інформаційних даних щодо повноти, достовірності, законності та

правильності їх облікового відображення та дотримання своєчасності розрахункових операцій [6; 22].

При аудиті розрахунків з дебіторами досліджують господарські процеси та операції щодо розрахунків з дебіторами, а також господарські відносини в середині та за межами підприємства.

Для виконання цього аудитор дотримується напрямів аудиту розрахунків з дебіторами (рис. 2.5).

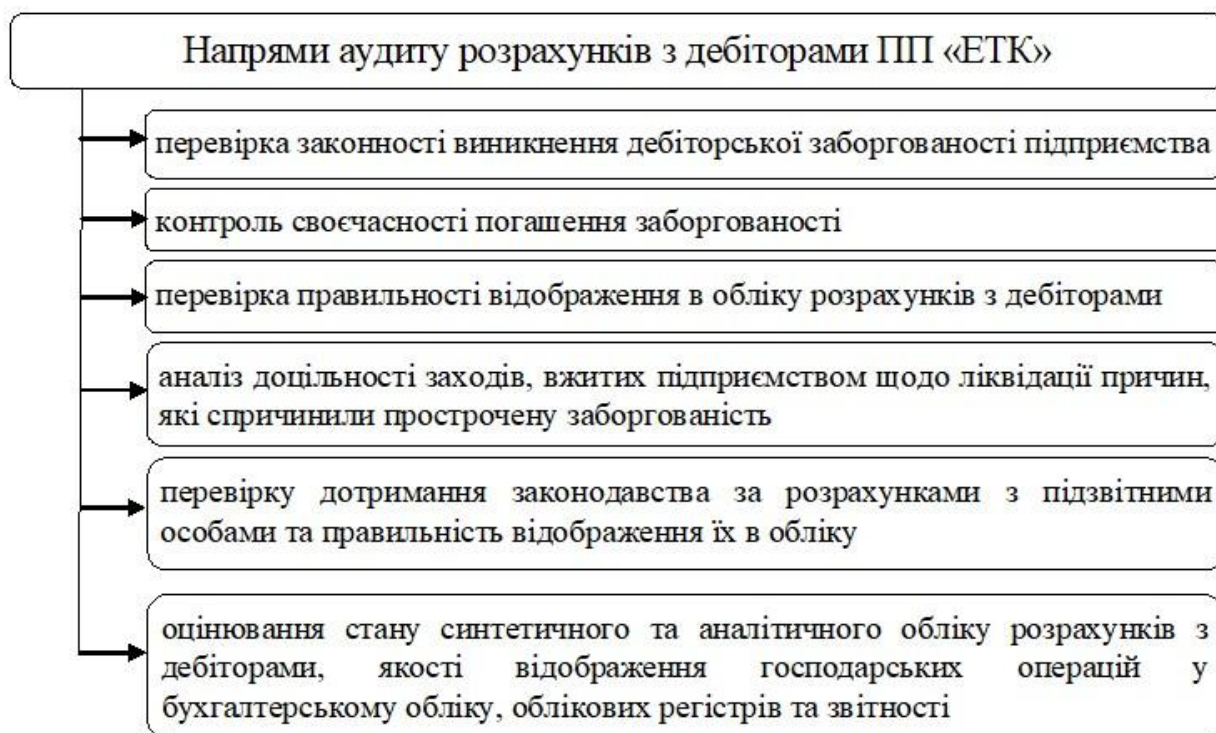

Рис. 2.5. Напрями аудиту розрахунків з дебіторами ПП «ЕТК»

Основними інформаційними джерелами для аудиту розрахунків з дебіторами є первинні та зведені документи щодо розрахункових операцій, документи щодо проведених внутрішніх перевірок та попередніх аудиторських перевірок.

Перелік аудиторських завдань при аудиті розрахунків з дебіторами ПП «ЕТК» подано в табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Порядок проведення аудиту розрахунків з дебіторами ПП «ЕТК»

Складові елементи аудиту	Характеристика
Мета аудиту	Перевірка наявності і правильності оформлення первинних документів, оцінка синтетичного та аналітичного обліку, оцінка стану заборгованості, перевірка правильності розрахунків, перевірка належної класифікації дебіторської заборгованості, оцінка стану внутрішнього контролю, упевненість у порівнянності показників фінансової та не фінансової звітності
Джерела інформації для проведення аудиту	Регістри аналітичного обліку заборгованостей, порівнювальні відомості, акти звірки, договори, платіжні доручення, виписки банку, накладні, акти приймання робіт
Зміст об'єкту перевірки	Операції з дебіторами – юридичними та фізичними особами, що заборгували підприємству певні суми грошових коштів
Вивчення стану внутрішнього контролю	З'ясувати, чи продаж представляє дійсні операції, чи продаж товарів та послуг реєструється вчасно і точно щодо рахунку, суми і періоду, грошові надходження відповідають балансовим рахункам дебіторів, повернення товарів замовникам затверджується і реєструється точно щодо рахунку, суми і періоду, усі замовлення відповідним чином затверджуються з урахуванням ризику неплатежу, сумнівні рахунки визнаються і забезпечуються вчасно. Можливість неотримання доходу
Методичні прийоми аудиту	Розрахунки, порівняння за формою та за змістом, зіставлення, вибіркові перевірки, тестування, інвентаризація (в залежності від досліджуваного питання)
Особливості проведення аудиту	Загроза виконання несумісних обов'язків, виникнення сумнівної заборгованості, невизнання дебіторської заборгованості, використання резерву сумнівних боргів

Аудит грошових коштів потребує необхідності перевірки достовірності облікових даних щодо наявності, руху, своєчасності та в повній мірі відображення в первинних та зведених документах, дотримуючись облікової політики досліджуваного підприємства, а також достовірності даних щодо залишків коштів у звітності [6; 22; 37].

Предметом аудиторської перевірки грошових коштів є процеси та операції досліджуваного підприємства щодо руху коштів.

Для виконання цього аудитор дотримується напрямів аудиту грошових коштів (рис. 2.6).

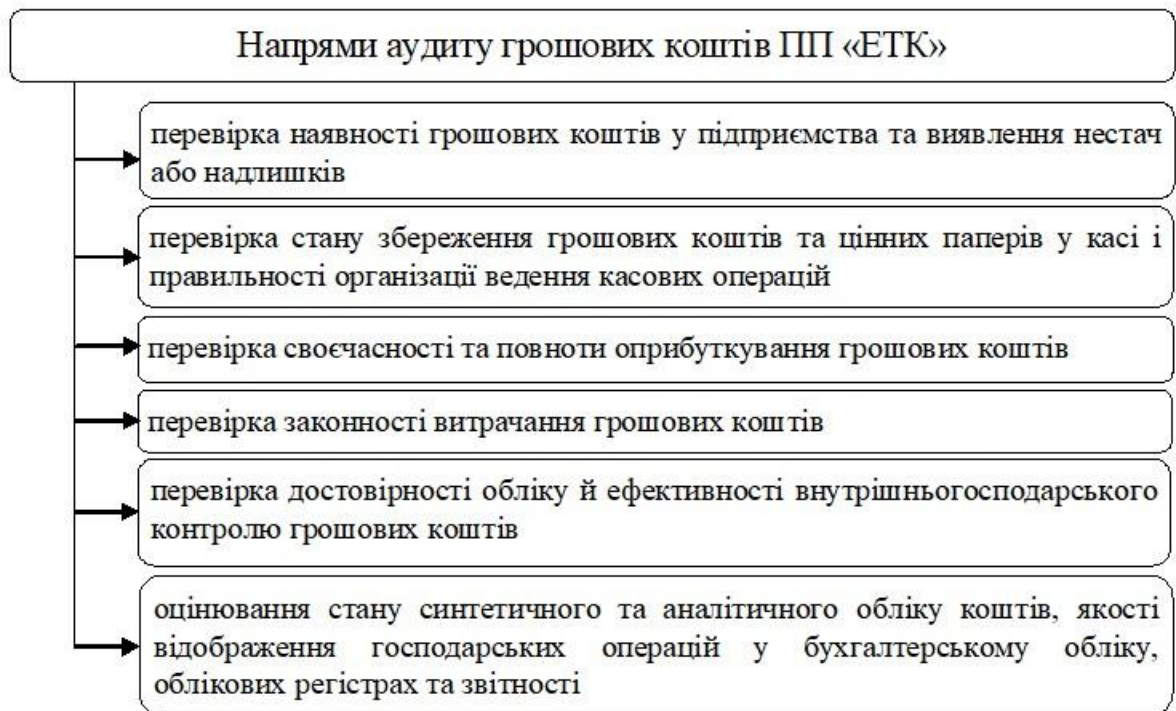

Рис. 2.6. Напрями аудиту грошових коштів ПП «ЕТК»

Основними інформаційними джерелами для аудиту грошових коштів є первинні та зведені документи щодо операцій з коштами, документи щодо проведених внутрішніх перевірок та попередніх аудиторських перевірок.

Перелік аудиторських завдань при аудиті грошових коштів ПП «ЕТК» подано в табл. 2.8.

Заключні дії аудитора полягають у формуванні аудиторського висновку та звіту із пропозиціями шляхів вирішення встановлених недоліків.

Отже, аудит оборотних активів є важливим етапом у фінансовій перевірці підприємства та має велике значення для різних зацікавлених сторін, включаючи власників, інвесторів, управлінців та інших зацікавлених осіб. Дозволяє також визначити, наскільки фінансова звітність відображає вірно та достовірно стан оборотних активів підприємства. Це важливо для забезпечення відповідності бухгалтерських стандартів і правил. Аудит допомагає виявляти можливі ризики, пов'язані з оборотними активами, а також потенційні випадки шахрайства чи невірного представлення інформації у фінансовій звітності.

Таблиця 2.8

Порядок проведення аудиту грошових коштів ПП «ЕТК»

Складові елементи аудиту	Характеристика	
	Аудит касових операцій	Аудит безготівкових розрахунків
Мета аудиту	З'ясувати, чи є кошти у наявності і у володінні клієнта, чи залишок на рахунку коштів належним чином відображає грошові надходження та виплати протягом звітних періодів, чи залишки коштів у балансі відображають готівку у власності, чи належним чином класифіковані у фінансовій звітності залишки по рахунках	З'ясувати, чи є кошти у наявності і у володінні клієнта, чи залишок на рахунку коштів належним чином відображає грошові надходження та виплати протягом звітних періодів, чи залишки коштів у балансі відображають готівку у власності, чи належним чином класифіковані у фінансовій звітності залишки по рахунках
Джерела інформації для проведення аудиту	Відомості, машинограми, звіти касира, касова книга, журнали обліку, виписки банку, встановлений ліміт залишку	Виписки банку, первинні документи, договори, реєстри обліку
Зміст об'єкту перевірки	Операції з готівкою по касі, надходження та видача	Операції з безготівкових розрахунків через поточні рахунки у банках
Вивчення стану внутрішнього контролю	З'ясувати, чи несумісні обов'язки розподілені, чи здійснюються операції відповідно до діючого законодавства, чи забезпечено належним чином збереження грошей, чи належним чином контролюються касові операції. Чи висока ліквідність регламентується державою, чи існує можливість шахрайства, чи з операцій по касі починається облік, чи існує можливість накладання штрафів	З'ясувати, чи несумісні обов'язки розподілені, чи здійснюються операції відповідно до діючого законодавства, чи всі безготівкові операції за витратами санкціонуються відповідною особою, чи всі безготівкові операції за надходженням реєструються в обліку. Чи контроль банку за правильністю оформлення операцій регламентується державою, чи існує можливість шахрайства
Методичні прийоми аудиту	Розрахунки, порівняння за формою та за змістом, зіставлення, суцільні перевірки, тестування, інвентаризація (в залежності від досліджуваного питання)	Розрахунки, порівняння за формою та за змістом, зіставлення, суцільні перевірки, тестування, інвентаризація (залежно від досліджуваного питання)
Особливості проведення аудиту	Суцільна перевірка, матеріальна відповідальність касира, визначення сум штрафів	Суцільна перевірка, матеріальна відповідальність особи, що здійснює операції, перевірка своєчасності здійснення операцій

Аудит дозволяє визначити, наскільки оптимізовано використовуються оборотні активи для досягнення стратегічних цілей підприємства та максимізації прибутковості. Крім цього, надає управлінцям інформацію, яка допомагає приймати обґрунтовані управлінські рішення щодо оптимізації грошового потоку, ліквідності та інших аспектів фінансової стратегії.

Висновки до розділу 2

Первинний облік запасів є першим етапом в обліковому процесі, де фіксуються первинні документи, такі як накладні, акти, рахунки-фактури.

Цей вид обліку дозволяє зафіксувати фактичне отримання та відпуск запасів. Синтетичний облік включає узагальнення інформації з первинного обліку та формує синтетичні рахунки, які групують рух за конкретними видами запасів. Цей етап надає загальний огляд стану запасів в комплексі. Аналітичний облік спрямований на більш детальний розгляд руху та стану запасів по конкретних позиціях. Поєднання первинного, синтетичного та аналітичного обліку дозволяє підприємству ефективно управляти запасами. Первинний облік надає точну інформацію, синтетичний облік забезпечує загальний огляд, а аналітичний облік допомагає виявити та усунути проблеми та оптимізувати управлінські рішення.

Правильний облік дебіторської заборгованості та грошових коштів є ключовим елементом фінансового обліку підприємства. Вірне визначення та документування цих показників дозволяє забезпечити точність та достовірність фінансової звітності. Важливо дотримуватися правил бухгалтерського обліку при реєстрації дебіторської заборгованості та грошових коштів. Це включає визначення термінів списання, урахування можливих втрат та інших аспектів. Методи оцінки дебіторської заборгованості, зокрема визначення сум сумнівних боргів та резервів, мають велике значення для правильного відображення реальної фінансової ситуації підприємства. Важливо вести детальну документацію щодо усіх операцій з дебіторською заборгованістю та грошовими коштами. Систематизація інформації з документів та рахунків сприяє відстеженню історії та забезпеченню відповідності звітності. Облік дебіторської заборгованості та грошових коштів повинен бути актуалізованим та оновлюваним відповідно до змін в ситуації підприємства та ринкових умов.

Аудит оборотних активів вимагає стратегічного підходу, орієнтованого на визначення ризиків та виявлення можливих недоліків у фінансовому звіті. Однією з ключових задач аудитора є оцінка ефективності та адекватності внутрішнього контролю, спрямованого на забезпечення надійності обліку оборотних активів. Аудитор повинен перевірити оборотність активів, оцінити

їхню ліквідність та визначити, чи вони ефективно використовуються в операційній діяльності підприємства, правильність оцінки оборотних активів. Під час аудиту слід виявити можливі ризики та обмеження, які можуть впливати на вірогідність надійності фінансової звітності стосовно оборотних активів. Важливо документувати всі етапи аудиту та зберігати необхідні документи для забезпечення їхньої доступності та перевірки в подальшому.

Встановлено послідовність дій аудитора щодо організації та проведення аудиту оборотних активів в розрізі видів. Виявлено необхідність приділення особливої уваги в напрямку перевірки руху оборотних активів, що має безпосередній вплив на розмір прибутку господарюючого суб'єкта.

РОЗДІЛ 3

АНАЛІЗУВАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПП «ЕТК»

3.1. Аналізування фінансування, динаміки та структури оборотних активів підприємства

Оборотні активи займають вагому частину в складі активів господарюючого суб'єкта. Управління оборотними активами передбачає систему методів щодо оптимального їх формування за рахунок різних джерел та забезпечення ефективного їх використання в різних видах діяльності господарюючого суб'єкта. Ефективні рішення господарюючого суб'єкта щодо управління оборотними активами обумовлюють ритмічні процеси, високу продуктивність, рентабельність, стабільне фінансово-економічне становище, можливості зміцнення та оновлення матеріально-технічної бази, конкурентоспроможне становища в сучасних ринкових умовах. Тому важливу роль відіграють заходи із фінансування й ефективності використання оборотних активів [1; 10; 11; 31].

Є три основні напрями щодо фінансування оборотних активів:

- консервативний – фінансування відбувається лише половини змінної складової оборотних активів з допомогою зобов'язань короткострокового характеру;
- помірний або компромісний – фінансування відбувається усієї змінної складової оборотних активів з допомогою зобов'язань короткострокового характеру;
- агресивний – фінансування відбувається усіх або переважної частини оборотних активів з використанням поточних зобов'язань.

Розглянемо напрям щодо фінансування оборотних активів досліджуваного підприємства ПП «ЕТК» впродовж 2021-2022 рр. на основі даних додатку А (рис. 3.1, 3.2).

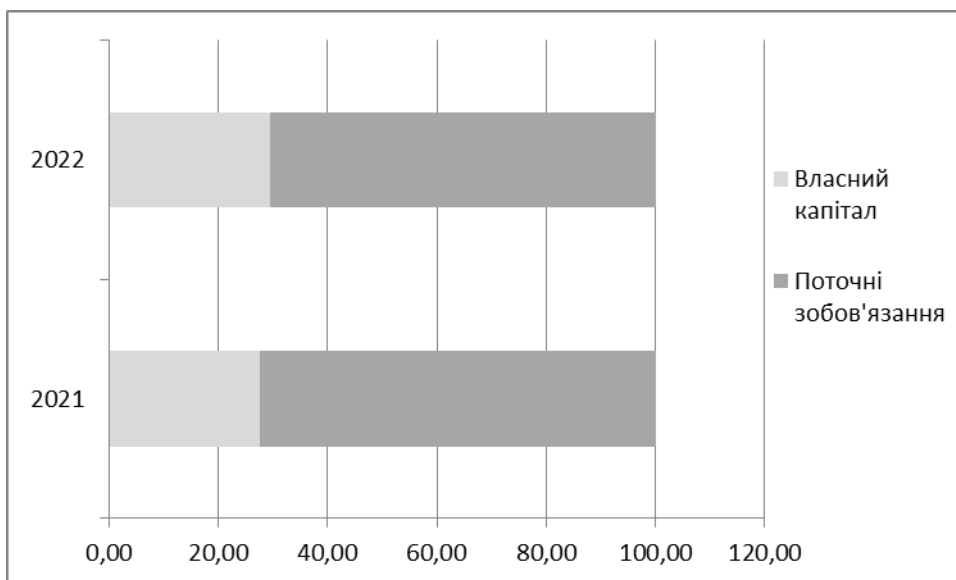

Рис. 3.1. Узагальнена структура капіталу в розрізі джерел фінансування ПП «ЕТК» за період 2021-2022 рр., %

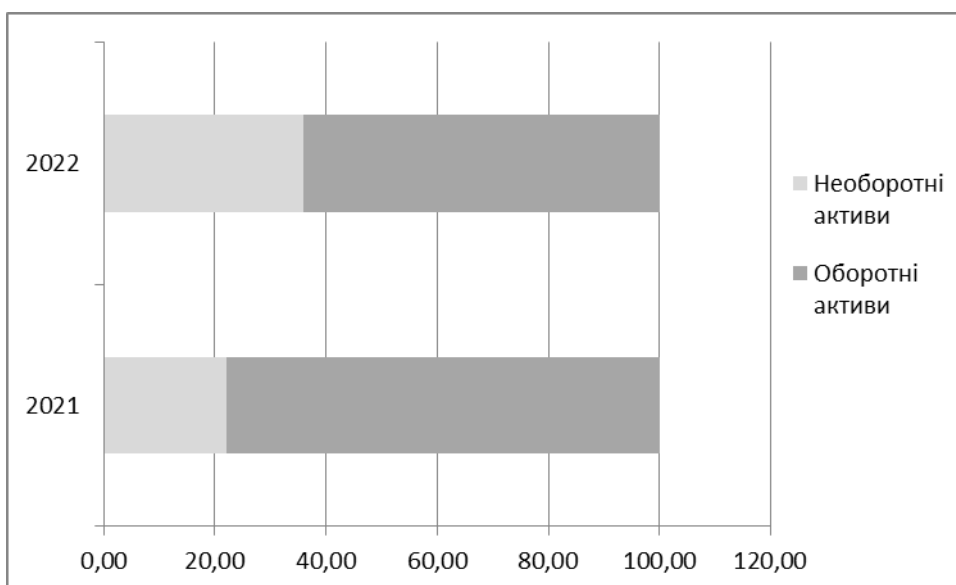

Рис. 3.2. Узагальнена структура активів ПП «ЕТК» за період 2021-2022 рр., %

Як видно з результатів аналізування фінансування оборотних активів досліджуване підприємство дотримується агресивної політики їх фінансування. Частка власного капіталу у складі капіталу впродовж 2021-2022 рр. становила відповідно 27,69% і 29,49%. Тобто значну частину в

структурі капіталу займають поточні зобов'язання ПП «ЕТК»: 72,31% в 2021 р. і 70,51% в 2022 р.

Оборотні активи складають більшу питому вагу в структурі активів досліджуваного підприємства в порівнянні з необоротними активами. В 2021 р. оборотні активи займали 77,96%, в 2022 р. 63,98%, тобто їх питома вага на кінець 2022 р. зменшилась на 13,98 пункти.

Загальновідомі підходи щодо управління господарюючим суб'єктом передбачають використання горизонтального, вертикального, порівняльного та коефіцієнтного аналізу оборотних активів [46; 47].

Аналізування стану оборотних активів ПП «ЕТК» дозволяє виконати оцінювання в короткостроковому періоді часу абсолютної величини оборотних активів і їх структури.

В процесі аналізування оборотних активів особливу увагу приділяється показникам динаміки. Відповідно зменшення вартості оборотних активів за досліджуваний період може показувати зменшення його можливостей. Тому що контрагенти більшою мірою хочуть співпрацювати з тими підприємствами, у яких є достатній обсяг активів і вони регулярно зростають. Зниження обсягу активів потребує вивчення виконання плану по реалізації продукції, виконаних робіт та наданих послуг. І у випадку зростання даного показника, зменшення активів все таки не зумовить пониження прибутковості господарюючого суб'єкта і вкладені кошти у виробничі процесі і далі приносять дохід.

Важливим в даному випадку є аналізування структурних змін складових оборотних активів. В основному більшу частину оборотних активів складають запаси й дебіторська заборгованість. Відповідно необґрунтоване зростання запасів у структурі оборотних активів зумовлює, що ця частина не працює і ліквідність оборотних активів зменшується. Це також негативно впливає на капітал господарюючого суб'єкта – сповільнюється його рух, порушується фінансова стійкість, виникає потреба у додатковому залученні коштів з метою розширення діяльності.

Зростання дебіторської заборгованості зумовлюють негативні наслідки для діяльності підприємства. Оскільки неможливість отримання коштів від дебіторів не дозволяє оперувати грошовими коштами в процесі функціонування і спрямовувати їх для розширення діяльності, збільшення обсягу статутного або резервного капіталу тощо.

Аналізування складу оборотних активів подано в табл. 3.1 на основі даних додатку А.

Таблиця 3.1

Аналізування динаміки оборотних активів ПП «ЕТК»

Найменування показника	2021 рік	2022 рік	Абсолютне зростання, тис. грн.	Коефіцієнт зростання
Оборотні активи, всього у т.ч., тис.грн.:	36 146,10	23 967,00	-12 179,10	0,66
Запаси, тис.грн.	19 729,00	18 039,10	-1 689,90	0,91
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	2 073,70	455,8	-1 617,90	0,22
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	27,5	39,1	11,60	1,42
Інша поточна дебіторська заборгованість	8 998,40	949,3	-8 049,10	0,11
Гроші та їх еквіваленти	45	45,5	0,50	1,01
Витрати майбутніх періодів	2 568,00	2 568,00	-	-
Інші оборотні активи	2 704,50	1 870,20	-834,30	0,69

За результатами розрахунків в табл. 3.1 можна резюмувати, що на кінець 2022 року оборотні активи зменшились на 12179,10 тис. грн. (у 0,66 рази). Це відбулось за рахунок зменшення запасів (на 1689,90 грн. або у 0,91 рази), дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги (на 1617,90 грн. або у 0,22 рази), іншої поточної дебіторської заборгованості (на 8049,10 грн. або у 0,22 рази). Інші складові оборотних активів зросли на кінець 2022 р.: дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом (на 11,60 тис. грн.), гроші та їх еквіваленти (на 0,50 тис. грн.).

Більш ілюстративно зміни у складі оборотних активів ПП «ЕТК» можна побачити на рис. 3.3.

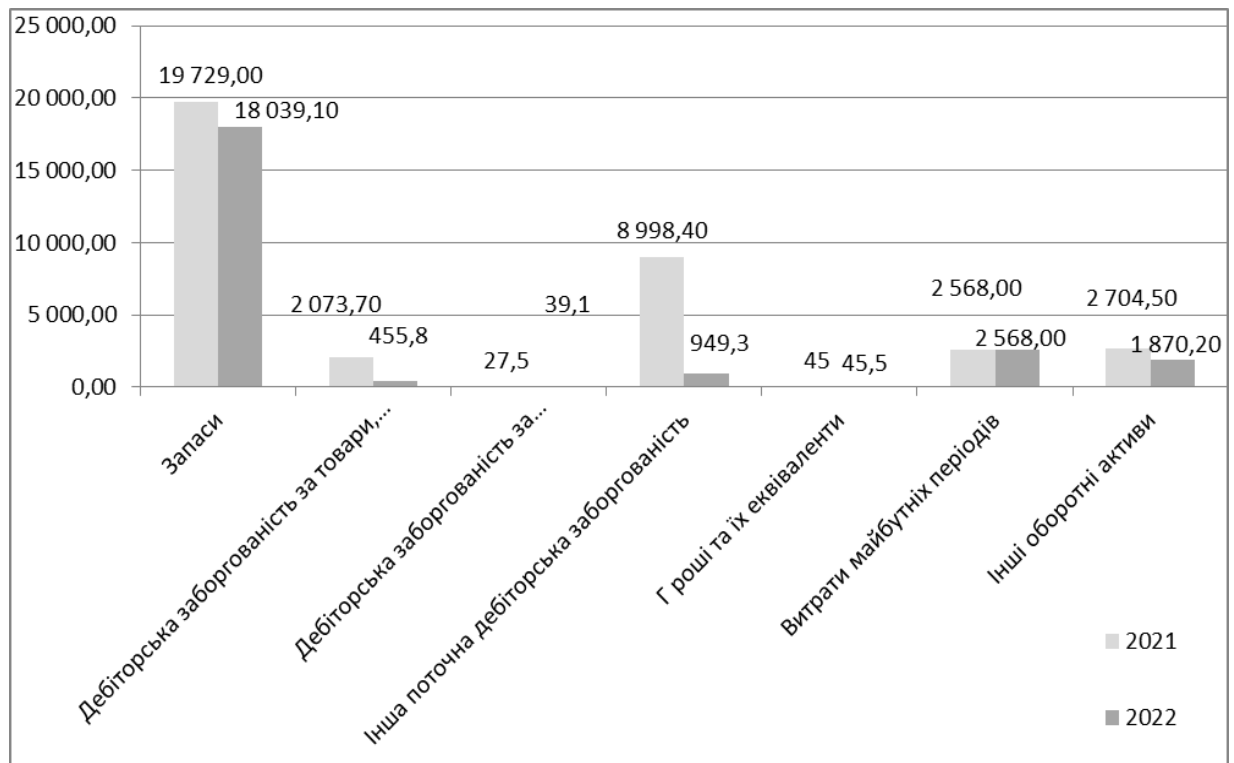

Рис. 3.3. Зміни у динаміці оборотних активів ПП «ЕТК» за період 2021-2022 рр.

Аналізування структурних змін оборотних активів допомагає керівництву та інвесторам отримати глибше розуміння фінансового стану підприємства, виявити можливості для оптимізації та уникнення потенційних фінансових ризиків. Крім того, допомагає визначити, наскільки ефективно підприємство управляє своїми оборотними активами. Збалансована структура може свідчити про ефективне управління ресурсами та оптимізацію робочого капіталу.

Аналізування структурних змін оборотних активів передбачає розрахунок питомої ваги складових оборотних активів в загальному підсумку та оцінювання змін впродовж досліджуваного періоду. Наочність забезпечується аналітичною таблицею із переліком складових оборотних активів, їх питомої ваги та змін даних впродовж досліджуваного періоду.

Аналізування структурних змін оборотних активів ПП «ЕТК» подано в табл. 3.2 на основі даних додатку А.

Таблиця 3.2

Аналізування структурних змін оборотних активів ПП «ЕТК»

Найменування показника	2021 рік	2022 рік	Відхилення
Оборотні активи, всього у т.ч., тис.грн.:	100,00	100,00	-
Запаси, тис.грн.	54,58	75,27	+20,69
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	5,74	1,90	-3,84
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	0,08	0,16	+0,09
Інша поточна дебіторська заборгованість	24,89	3,96	-20,93
Гроші та їх еквіваленти	0,12	0,19	+0,07
Витрати майбутніх періодів	7,10	10,71	+3,61
Інші оборотні активи	7,48	7,80	+0,32

Наведені дані в табл. 3.2 показують, що найбільшу питому вагу у структурі оборотних активів займають запаси (54,58% в 2021 р., 75,27% в 2022 р.). На кінець 2022 р. їх частка зросла на 20,69 пункти за рахунок зростання обсягу готової продукції. Частка іншої поточної дебіторської заборгованості найбільше зменшилась на кінець 2022 р. – на 20,93 пункти. Інші складові займали незначні частки в складі оборотних активів.

Більш ілюстративно зміни у складі оборотних активів ПП «ЕТК» можна побачити на рис. 3.4 та рис. 3.5.

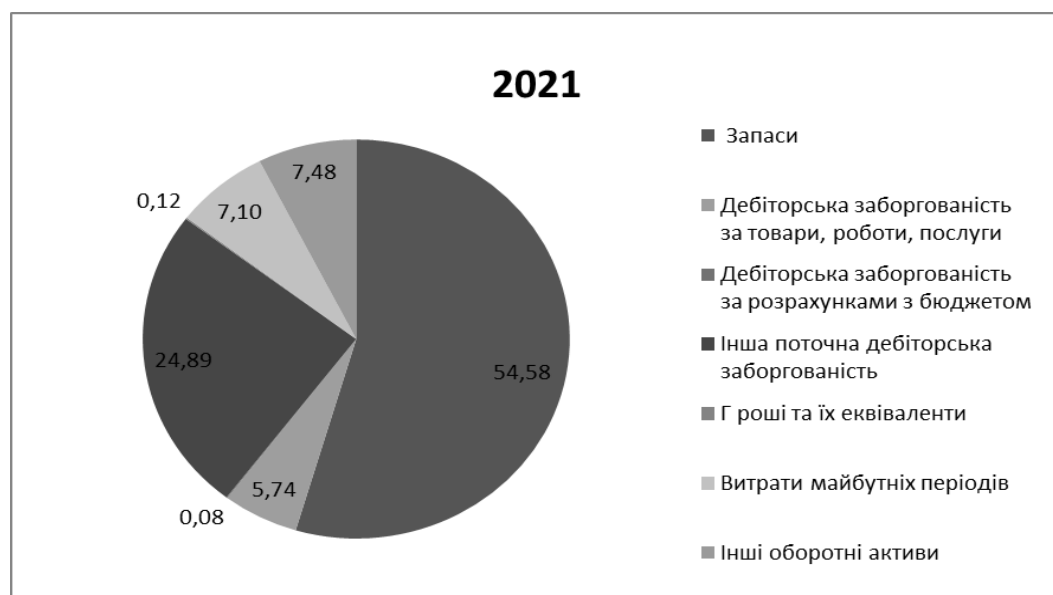

Рис. 3.4. Структура оборотних активів ПП «ЕТК» в 2021 р.

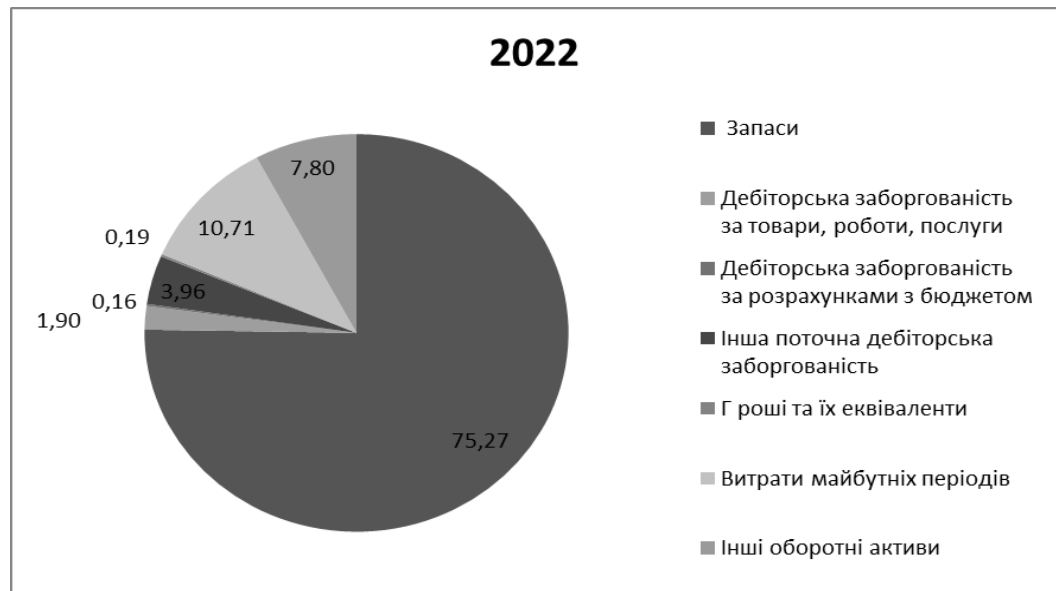

Рис. 3.5. Структура оборотних активів ПП «ЕТК» в 2022 р.

Отже, аналізування фінансування, динамічних та структурних змін оборотних активів є важливою частиною управління господарюючого суб'єкта. Вивчення джерел фінансування допомагає визначити фінансову стійкість. Динамічні зміни оборотних активів вказують на ефективність їх управління. Аналізування структурних змін розкриває можливості оптимізації робочого капіталу. Цей комплексний підхід дозволяє підприємству краще розуміти свою фінансову позицію, виявляти ризики та розробляти стратегії для досягнення фінансових цілей.

3.2. Аналізування оборотності та ліквідності оборотних активів ПП «ЕТК»

Оборотні активи є ключовою складовою потенціалу будь-якої підприємницької структури, відіграючи важливу роль у забезпеченні ліквідності та ефективності господарських операцій. Аналіз оборотності та рентабельності оборотних активів ПП «ЕТК» стає невід'ємною частиною стратегічного управління, спрямованого на досягнення стійкої фінансової позиції та максимізацію прибутковості. У цьому контексті важливо

дослідити, як підприємство використовує свої оборотні активи, наскільки ефективно здійснює їх оборот, і як це впливає на його фінансовий успіх. Ретельний аналіз цих аспектів відкриє можливості для оптимізації діяльності та розробки стратегій, спрямованих на подальший розвиток та зміцнення позицій ПП «ЕТК» на ринку.

Оцінювання ліквідності балансу суб'єкта господарювання має визначальне значення для ефективності управлінських процесів та нарощення стабільного стану господарювання. Визначає умови для швидкої та легкої сплати своїх поточних зобов'язань господарюючим суб'єктом [46; 52]. Це важливо для створення готовності оплати заборгованості перед кредиторами. Оцінювання ліквідності допомагає ідентифікувати потенційні ризики, пов'язані з неспроможністю вчасної виплати зобов'язань. Це вимагає ефективних управлінських процесів щодо оборотних активів, зокрема запасами та дебіторською заборгованістю, а також дозволяє забезпечити оптимальну ланцюгову ланку господарських операцій. Висока ліквідність може служити додатковим стимулом для інвесторів та кредиторів, що додає позитивний рейтинг господарюючому суб'єкту.

Абсолютна ліквідність балансу може характеризуватися чотирма парами нерівностей: $A_1 \geq \Pi_1$; $A_2 \geq \Pi_2$; $A_3 \geq \Pi_3$; $A_4 \leq \Pi_4$. Як наслідок важливими умовами ліквідності господарюючого суб'єкта є дотримання нерівностей.

Проведення аналізування ліквідності балансу ПП «ЕТК» на основі даних додатку А подано в табл. 3.3 і табл. 3.4.

Таблиця 3.3

Аналізування ліквідності балансу ПП «ЕТК» в 2021 році

№ п/п	Групи активів	2021 рік	Групи пасивів	2021 рік	Платіжний надлишок або нестача
1	A ₁ (високоліквідні)	45,00	Π ₁ (найбільш термінові)	30527,70	-30482,70
2	A ₂ (швидколіквідні)	11099,60	Π ₂ (короткострокові)	3001,80	+8097,80
3	A ₃ (повільноліквідні)	25001,50	Π ₃ (довгострокові)	-	+25001,50
4	A ₄ (важколіквідні)	10220,00	Π ₄ (постійні)	12836,60	-2616,60
	Баланс	46366,10	Баланс	46366,10	-

Дані табл. 3.3 відображають наступне співвідношення груп активів й пасивів:

$$45,00 \leq 30527,70$$

$$11099,60 \geq 3001,80$$

$$25001,50 \geq 0$$

$$10220,00 \leq 12836,60$$

На підставі того, що перша нерівність не виконується, ліквідність балансу в 2021 р. не є абсолютною.

Таблиця 3.4

Аналізування ліквідності балансу ПП «ЕТК» в 2022 році

№ п/п	Групи активів	2022 рік	Групи пасивів	2022 рік	Платіжний надлишок або нестача
1	A ₁ (високоліквідні)	45,50	П ₁ (найбільш термінові)	23063,00	-23017,50
2	A ₂ (швидколіквідні)	1444,20	П ₂ (короткострокові)	3348,80	-1904,60
3	A ₃ (повільноліквідні)	22477,30	П ₃ (довгострокові)	-	+22477,30
4	A ₄ (важколіквідні)	13492,10	П ₄ (постійні)	11047,30	+2444,80
	Баланс	37459,10	Баланс	37459,10	-

Дані табл. 3.4 відображають наступне співвідношення груп активів та пасивів:

$$45,50 \leq 23063,00$$

$$1444,20 \leq 3348,80$$

$$22477,30 \geq 0$$

$$13492,10 \geq 11047,30$$

На підставі того, що перша, друга і четверта нерівності не виконуються, ліквідність балансу в 2022 р. не є абсолютною.

Ліквідність балансу надає господарюючому суб'єкту фінансову гнучкість у прийнятті стратегічних рішень, таких як інвестиції, розвиток та реагування на зміни у ринкових умовах. Загалом оцінка ліквідності балансу суб'єкта господарювання є критично важливою для забезпечення його

фінансової стійкості, оптимізації фінансових ресурсів та успішного функціонування в конкурентному середовищі.

Оцінювання ліквідності на основі відносних показників є важливим інструментом для визначення готовності господарюючого суб'єкта покрити свої зобов'язання та уникнути проблем щодо ліквідності [52]. Застосування відносних коефіцієнтів допомагає виконувати порівняльний аналіз у різних періодах. Відносні коефіцієнти надають дані про те, чи є ефективним суб'єкт господарювання в напрямку виплати своїх зобов'язань. Високі значення цих показників дають висновок про готовність до погашення.

Оцінювання ліквідності й рівня платоспроможності виконується також за допомогою відносних коефіцієнтів (табл. 3.5).

Таблиця 3.5

Аналізування показників оцінки ліквідності ПП «ЕТК»

Показники	2021 рік	2022 рік	Відхилення
Коефіцієнт покриття	1,08	0,91	-0,17
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,33	0,06	-0,28
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,001	0,002	+0,001
Частка оборотних засобів в активах	0,78	0,64	-0,14
Робочий капітал	2616,60	-2444,80	-5061,40

Коефіцієнт покриття впродовж 2021-2022 рр. не відповідає згідно нормативів значенню (>2), тобто у ПП «ЕТК» відсутня реальна можливість покрити поточні зобов'язання з використанням оборотних активів. Значення коефіцієнта швидкої ліквідності в 2022 року становить 0,06, тобто є меншим порівняно з нормативним (>1). Це засвідчує про неможливість погашення поточних зобов'язань досліджуваного підприємства з використанням грошових коштів й вкладених фінансових інвестицій. Значення коефіцієнта абсолютної ліквідності впродовж 2021-2022 рр. – менше за значення згідно нормативів ($>0,2$), що показує можливості погашення грошовими коштами лише незначної суми поточних зобов'язань. Питома вага оборотних активів в

складів активів з 2021 року на 2022 рік зменшилася з 0,78 до 0,64 (їх питома вага зменшилась до 64% у загальному обсязі активів). Робочий капітал зменшився до -2444,80 тис. грн., тобто досліджуване підприємство не має достатніх можливостей погасити усі поточні зобов'язання.

Для аналізування трансформації активів у грошову форму оцінюється індекс ліквідності. Це дає можливість встановити тривалість періоду такої трансформації. Індекс ліквідності відображає кількість днів для трансформації оборотних активів у готівку [42]. Відповідно коротший період показує вищу ліквідність.

Розрахунки індексу ліквідності оборотних активів ПП «ЕТК» відображено в табл. 3.6.

Таблиця 3.6

Розрахунки індексу ліквідності оборотних активів ПП «ЕТК»

Показник	Сума, тис. грн.		Кількість днів, необхідна для перетворення на готівку		Разом	
	2021 рік	2022 рік	2021 рік	2022 рік	2021 рік	2022 рік
1. Готівка	45,00	45,50	-	-	-	-
2. Дебіторська заборгованість	11099,60	1444,20	25	25	277490	36105
3. Товарні запаси	9655,60	12017,60	30	30	289668	360528
Усього	20800,20	13507,30	-	-	567158	396633

Індекс ліквідності в 2021 р. становить $567158 / 20800,20 = 27$ днів, в 2022 р. – $396633 / 13507,30 = 29$ днів. ПП «ЕТК» необхідно було в 2021 році 27 днів для трансформації оборотних активів у готівку, в 2022 році – 29 днів. Відповідно в 2022 році порівняно з 2021 роком довший період трансформації оборотних активів у готівку, тому ліквідність оборотних активів знизилась.

Аналізування оборотності оборотних активів господарюючого суб'єкта є важливим елементом управління, оскільки розкриває дані щодо ефективності використання активів для забезпечення господарської

діяльності. Дозволяє визначити, наскільки є ефективним застосування підприємством своїх ресурсів в діяльності для генерування продажів. Як результат висока оборотність є значенням ефективного використання оборотних активів.

Критеріями ефективного застосування оборотних активів є наступні:

- високий оборот запасів відображає чи господарюючий суб'єкт ефективно управляє своїми запасами, швидко обертає їх;
- висока оборотність дебіторської заборгованості показує ефективність управління кредитами та швидку реалізацію векселів. Це допомагає підтримувати позитивні грошові потоки;
- вищий коефіцієнт оборотності оборотних активів вказує на те, що господарюючий суб'єкт ефективно використовує свої активи для генерування виручки.

Аналіз цих критеріїв допомагає господарюючому суб'єкту вдосконалювати стратегії управління активами, оптимізувати роботу капіталу та максимізувати виручку, забезпечуючи стабільність та ефективність господарських операцій.

Результати оцінювання оборотності оборотних активів ПП «ЕТК» подано в табл. 3.7.

Таблиця 3.7

Аналізування оборотності оборотних активів ПП «ЕТК»

Показники	2021 рік	2022 рік	Відхилення
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	1,56	1,18	-0,38
Коефіцієнт оборотності запасів	2,86	1,57	-1,29
Коефіцієнт оборотності коштів в розрахунках (дебіторської заборгованості)	5,08	19,64	+14,56
Коефіцієнт завантаженості активів в обороті	0,64	0,84	+0,20

Дані табл. 3.7 показують нарощення оборотності коштів в розрахунках на 14,56 пунктів, що є результатом збільшення кількості оборотів заборгованості дебіторів. Коефіцієнт оборотності оборотних активів зменшився на 0,38 пункти – показує зниження суми доходу в розрахунку на гривню оборотних активів. Коефіцієнт оборотності запасів показує зменшення оборотності запасів, оскільки коефіцієнт мав тенденцію до зменшення. Збільшення коефіцієнта завантаженості активів в обороті на 0,20 пунктів показує сповільнення ефективного використання активів ПП «ЕТК».

Висновки до розділу 3

Аналізування фінансових процесів щодо оборотних активів підприємства є важливим напрямом управлінської діяльності, що виконує оцінку джерел й ефективності використання капіталу в напрямку забезпечення потреб бізнесу короткостроковому плану. Здатність підприємства забезпечити адекватне фінансування своїх оборотних активів визначає його ліквідність та гнучкість у реагуванні на зміни у внутрішньому та зовнішньому середовищі. Важливо аналізувати не лише співвідношення власних та позичених коштів, але й оптимізацію витрат на фінансування. Ефективний аналіз фінансування оборотних активів сприяє підтримці стійкості ліквідності, оптимальному використанню ресурсів та забезпеченню фінансової стійкості підприємства.

Динаміка оборотних активів є ключовим аспектом фінансового аналізу, оскільки вона відображає зміни у розподілі та використанні оборотних активів підприємства. Аналізування змін у розміщенні грошових коштів, запасів та дебіторської заборгованості дозволяє визначити ефективність управління оборотними активами. Зростання оборотності може свідчити про поліпшення управління запасами та дебіторською заборгованістю, що позитивно позначається на ліквідності та грошових потоках підприємства.

Структура оборотних активів визначає, як різні елементи оборотних активів розподілені та використовуються для забезпечення бізнес-процесів. Ефективний аналіз цієї структури дозволяє визначити, наскільки гнучко підприємство може реагувати на зміни у внутрішньому та зовнішньому середовищі.

Аналіз оборотності оборотних активів ПП «ЕТК» вказує на ефективність використання короткострокових ресурсів у процесі діяльності. Здатність швидко обертати запаси, дебіторську заборгованість та інші оборотні активи грає важливу роль у забезпеченні стійкості та ліквідності підприємства. Високі показники оборотності свідчать про ефективне управління активами, сприяючи зниженню часу обертання коштів та максимізації прибутковості.

Ліквідність оборотних активів ПП «ЕТК» вимірюється через коефіцієнти ліквідності. Оцінювання цих показників є ключовим для визначення спроможності підприємства виконувати поточні зобов'язання та реагувати на внутрішні та зовнішні фінансові виклики. Високі значення цих коефіцієнтів вказують на те, що підприємство має достатню кількість ліквідних активів для покриття своїх поточних зобов'язань, що є важливою передумовою для уникнення фінансових труднощів.

РОЗДІЛ 4

ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

4.1. Охорона праці на ПП «ЕТК»

На ПП «ЕТК» служба охорони праці відіграє ключову роль у забезпеченні безпечних та здорових умов праці для всіх працівників. Задачі служби охорони праці включають в себе розробку та впровадження заходів щодо запобігання нещасних випадків та професійних захворювань, а також забезпечення відповідності всіх робочих процесів нормам та стандартам безпеки. Організація служби охорони праці є стратегічним кроком у напрямку підвищення загального рівня безпеки на робочому місці та зменшення ризиків для працівників. Роль служби охорони праці полягає в запобіганні ризикам та покращенні умов праці на підприємстві.

Служба охорони праці на ПП «ЕТК» визначається своєю головною метою – забезпечити безпеку та здоров'я працівників. Для досягнення цієї мети вона вирішує завдання, такі як вивчення та аналіз робочих процесів на предмет виявлення потенційних небезпек, проведення інструктажів з безпеки, організація періодичних медичних оглядів, а також контроль за виконанням норм та вимог у сфері охорони праці.

Служба охорони праці на ПП «ЕТК» здійснює комплексні заходи з управління охороною праці, серед яких основними є розробка та впровадження програм та політик безпеки, аналіз нещасних випадків та їх причин, аудит безпеки для виявлення слабких місць у системі охорони праці та вдосконалення їх. Крім того, служба відповідає за ведення документації з охорони праці та надання консультацій працівникам з питань безпеки та гігієни праці.

Планування робіт по охороні праці є невід'ємною частиною діяльності служби охорони праці. Це включає у себе розробку річних та довгострокових

планів дій, орієнтованих на підвищення безпеки та здоров'я працівників. Планування враховує ризики, пов'язані з конкретними видами робіт та виробничими процесами, і передбачає вжиття заходів для їхнього усунення чи мінімізації. Планування робіт по охороні праці є постійним процесом, спрямованим на запобігання ризикам та покращення умов праці відповідно до сучасних стандартів безпеки.

Забезпечення належного фінансування для охорони праці є пріоритетною задачею [32; 40]. Досліджуване підприємство відводить фінансові ресурси для проведення необхідних заходів з покращення умов праці та безпеки, закупівлі відповідного обладнання та забезпечення навчання працівників з питань безпеки. Це важливий елемент стратегії управління ризиками та забезпечення сталого розвитку підприємства через збереження здоров'я та безпеки працівників.

Для ПП «ЕТК» витрати на охорону праці становлять не менше 0,5 відсотка від суми реалізованої продукції (табл. 4.1).

Таблиця 4.1

Витрати на фінансування заходів охорони праці на ПП «ЕТК»

Обсяг реалізованої продукції, тис.грн.		Сума фінансування (0,5%), тис.грн.		Абсолютне відхилення, тис.грн
2021	2022	2021	2022	2021-2022
56424,20	28365,10	282,12	141,83	-140,29

Дані табл. 4.1 засвідчили про зменшення фінансування заходів охорони праці на ПП «ЕТК» в 2022 р. порівняно з 2021 р. на 140,29 тис. грн., що зумовлено коливанням обсягів наданих послуг.

Кошти фонду охорони праці підприємство використовує на придбання спецодягу, спецвзуття та інших засобів індивідуального захисту працюючих; усунення впливу на працівників небезпечних і шкідливих виробничих; надання працівникам, зайнятим на роботах із шкідливими умовами праці, спеціального харчування тощо.

4.2. Підвищення стійкості роботи об'єктів енергетики під час воєнного стану

Стійкість роботи об'єктів енергетики під час воєнного стану відіграє важливу роль у забезпеченні безпеки та ефективного функціонування суспільства. Енергетична інфраструктура є необхідною для забезпечення життєво важливих послуг, таких як електроживлення для медичних установ, водопостачання, освітні заклади та інші ключові сектори. У воєнних умовах вона також грає критичну роль у підтримці обороноздатності країни, забезпеченні функціонування військових баз та інших важливих об'єктів. Забезпечення стійкості роботи енергетичних об'єктів відіграє стратегічне значення у забезпеченні безпеки нації, уникненні гуманітарних криз та збереженні економічного потенціалу країни під час конфлікту [4].

Підвищення стійкості роботи об'єктів енергетики під час воєнного стану відіграє ключову роль у забезпеченні незалежності та безпеки енергетичних систем. Це допомагає у збереженні ефективності енергопостачання, яке є необхідним для функціонування суспільства, обороноздатності та гуманітарних потреб у воєнний період. Заходи з підвищення стійкості також сприяють запобіганню можливим збоїв і знижують ризик енергетичних криз у критичних ситуаціях.

Підвищення стійкості роботи об'єктів енергетики під час воєнного стану є критичним завданням для забезпечення надійності та безпеки енергетичних систем. Це включає заходи фізичного захисту, такі як розташування енергетичних об'єктів в безпечних зонах та будівля міцних захисних споруд. Захист від кібератак та резервне керування є іншими важливими аспектами, які допомагають у запобіганні втратам від можливих кіберзагроз. Важливо встановлювати системи автономного живлення та резервних джерел енергії для забезпечення постійності живлення. Крім того, ефективне планування евакуації та співпраця з владою можуть значно підвищити рівень готовності енергетичних об'єктів у воєнних умовах. Всі ці

заходи спрямовані на забезпечення стійкості та продовження роботи енергетичних об'єктів у складних умовах конфлікту.

Забезпечення стійкості роботи об'єктів енергетики під час воєнного стану є важливим завданням для забезпечення ефективності та безпеки енергетичної інфраструктури в умовах конфлікту. Ось кілька можливих заходів для підвищення стійкості:

1. Розташування енергетичних об'єктів подалеку від потенційних зон конфлікту або на добре захищених територіях може зменшити ймовірність їхнього ураження.
2. Будівля міцних та захищених приміщень для обладнання і персоналу.
3. Забезпечення можливості переключення на резервні системи керування в разі атаки на основний центр управління.
4. Використання передових систем кіберзахисту для запобігання атакам на інформаційні системи енергетичних об'єктів.
5. Встановлення автономних електрогенеруючих систем для забезпечення енергії в разі відключення від основного живлення.
6. Використання технологій ефективного використання енергії для зменшення залежності від електропостачання.
7. Забезпечення персоналу та обладнання захисними системами в разі можливої хімічної, біологічної або радіоактивної загрози.
8. Встановлення систем моніторингу для вчасного виявлення небезпеки та вжиття заходів для її локалізації.
9. Розробка планів евакуації та співпраця з владою та армією для забезпечення безпеки персоналу та обладнання в разі необхідності.
10. Активна співпраця з владою для обміну інформацією про можливі загрози та отримання захисної допомоги.

Ці заходи можуть бути використані в поєднанні для створення комплексної системи захисту, спрямованої на забезпечення стійкості об'єктів енергетики під час воєнного стану. Враховуючи ці аспекти, підвищення

стійкості роботи об'єктів енергетики у воєнних умовах стає стратегічно важливою задачею для забезпечення безпеки та стійкості суспільства в умовах конфлікту.

Висновки до розділу 4

Служба охорони праці створена на ПП «ЕТК» для виконання правових, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних, соціально-економічних і лікувально-профілактичних заходів. Фінансування заходів охорони праці на досліджуваному підприємстві на кінець 2022 р. порівняно з 2021 р. зменшилось на 140,29 тис. грн., що прямо залежить від зменшення обсягів реалізованої продукції, наданих послуг.

Підвищення стійкості роботи об'єктів енергетики під час воєнного стану відіграє ключову роль у забезпеченні незалежності та безпеки енергетичних систем. Це допомагає у збереженні ефективності енергопостачання, яке є необхідним для функціонування суспільства, обороноздатності та гуманітарних потреб у воєнний період. Заходи з підвищення стійкості також сприяють запобіганню можливим збоїв і знижують ризик енергетичних криз у критичних ситуаціях.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Оборотними активами є ресурси господарюючого суб'єкта, які залучені в постійному господарському кругообігу для забезпечення безперервного виробничого процесу та принципу ліквідності підприємства. Дані активи перетворюють свою матеріальну форму та здійснюють перенесення своєї вартості на вартість готового продукту повною мірою або ж перетворюються на грошові кошти під час одного операційного циклу.

Вартісна величина оборотних активів становить сукупну вартість усіх складових оборотних активів. Так, оборотні активи включають: мобільні активи, зокрема запаси сировини, матеріалів, палива тощо, що використовуються під час виробництва і таким чином переносять свою вартість на виготовлений продукт, виконані роботи, надані послуги; оборотні кошти – найбільш ліквідна складова, що використовується як аванс у виробничий процес; дебіторська заборгованість за ціною продажу; поточні фінансові інвестиції. Оборотні активи змінюють форму залежно від етапу господарського процесу, і формування їх відбувається від різних джерел залежно від стратегії господарюючого суб'єкта.

Приватне підприємство «ЕТК» було створено в 2008 році і працює в галузі машинобудування. Напрямами роботи досліджуваного підприємства є наступні: виготовлення низько- та високовольтного обладнання; реалізація комплектуючих для електрообладнання; надання послуг з гнуття листового металу, вибивки деталей на координатному пресі, порошкового фарбування.

Діяльність ПП «ЕТК» в 2022 р. значно погіршилася порівняно з 2021 р. після повномасштабного вторгнення росії в Україну – досліджуване підприємство отримало значну суму збитку. Це стало результатом значного зменшення обсягу продажу продукції, надання послуг та зростання собівартості за рахунок зростання цін на сировину, матеріали для виготовлення продукції та надання послуг.

Облік запасів є важливою складовою системи фінансового обліку підприємства. Первинний облік запасів допомагає забезпечити точну та актуальну інформацію про рух запасів, що є ключовим для ефективного управління виробництвом, забезпеченням ліквідності та прийняття стратегічних рішень на ПП «ЕТК».

Для відображення даних по запасах ПП «ЕТК» використовує синтетичний облік. Дані синтетичного обліку в подальшому застосовуються для підготовки фінансової звітності та аналізу ефективності управління запасами. В бухгалтерській системі досліджуваного підприємства облік запасів ведеться з допомогою синтетичних рахунків 20, 22. Активи, які використовуються не більше одного року, тобто інструменти, господарський інвентар, спеціальний одяг тощо, показується в складі МШП на рахунку 22. Для оцінювання вибуття запасів ПП «ЕТК» використовує метод ФІФО згідно з П(С)БО 9 «Запаси».

Для деталізованого ведення інформації про рух та стан запасів на ПП «ЕТК» ведеться аналітичний облік запасів. Цей облік дозволяє розглядати кожен елемент запасів окремо, зокрема, фіксується кількість, вартість та інші характеристики для кожного виду матеріалів чи товарів.

Поточна заборгованість дебіторів щодо продукції, товарів, робіт, послуг підлягає визнанню активом при одночасному визнанні доходу щодо реалізації продукції, товарів, робіт, послуг. Тому визнання цієї заборгованості передбачає виконання вимог визнання доходів щодо реалізації згідно НП(С)БО 15. Облікове відображення дебіторської заборгованості покупців та замовників передбачає застосування оцінки за чистою реалізаційною вартістю. Тобто враховується поточна дебіторська заборгованість за вирахуванням резерву сумнівних боргів і таким чином відображається у балансі досліджуваного підприємства. Для інших видів дебіторської заборгованості використовується первісна вартість та номінальна вартість.

Інформаційними джерелами щодо розрахунків з покупцями та замовниками ПП «ЕТК» є первинні документи з обліку розрахунків (накладні, рахунки, акт приймання робіт, товарно-транспортні накладні). Облікове відображення розрахунків з покупцями та замовниками виконується на рахунку 36. Відображення в обліку ПП «ЕТК» розрахунків з різними дебіторами відбувається на субрахунках 371 (щодо виданих авансів), 372 (при розрахунках з підзвітними особами), 374 (щодо претензій), 375 (по завданих збитках), 377 (з іншими дебіторами).

Для посилення розрахункової дисципліни з дебіторами щодо реалізації продукції, робіт, послуг важливим є впровадження чіткої політики щодо строків оплати та відповідно зменшення їх заборгованості перед досліджуваним підприємством, а також використання електронного документообігу для прискорення інформаційних облікових потоків з контрагентами.

Інформаційна система обліку грошових коштів ПП «ЕТК» формується на двох документах зведеного обліку. До них відносяться звіт касира та виписка банку. Поточний облік грошових коштів ПП «ЕТК» формується на основі використання регістрів щодо рахунків 30 і 31 в розрізі субрахунків. Відповідно в даних регістрах міститься інформація щодо сальдо на початок місяця, обороту за місяць по дебету рахунків, обороту за місяць по кредиту рахунків, сальдо на кінець місяця.

Пропозиції щодо покращення обліку грошових коштів можуть стосуватись наступних напрямків: запровадження автоматичних платежів для розрахунків; перехід до електронної системи документообігу для забезпечення швидкості та ефективності обробки документів; використання технологій автоматичного зіставлення даних для підтвердження відповідності між різними джерелами інформації.

Аудиторська перевірка оборотних активів першочергово здійснюється через проведення інвентаризації та встановлення її результатів. Здійснення аудиту запасів ПП «ЕТК» виконується для формування думки аудитора щодо

достовірності первинних облікових даних про фактичні дані наявності й руху запасів, повноти та достовірності узагальнених даних в облікових регістрах, правильності облікових записів згідно законодавства та нормативної бази, достовірності звітних даних по залишку запасів. Метою аудиту заборгованості дебіторів є підтвердження інформаційних даних щодо повноти, достовірності, законності та правильності їх облікового відображення та дотримання своєчасності розрахункових операцій. Аудит грошових коштів потребує необхідності перевірки достовірності облікових даних щодо наявності, руху, своєчасності та в повній мірі відображення в первинних та зведених документах, дотримуючись облікової політики досліджуваного підприємства, а також достовірності даних щодо залишків коштів у звітності.

За результатами розрахунків можна резюмувати, що на кінець 2022 року оборотні активи зменшились на 12179,10 тис. грн. (у 0,66 рази). Це відбулось за рахунок зменшення запасів (на 1689,90 грн. або у 0,91 рази), дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги (на 1617,90 грн. або у 0,22 рази), іншої поточної дебіторської заборгованості (на 8049,10 грн. або у 0,22 рази). Інші складові оборотних активів зросли на кінець 2022 р.: дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом (на 11,60 тис. грн.), гроші та їх еквіваленти (на 0,50 тис. грн.).

Найбільшу питому вагу у структурі оборотних активів займають запаси (54,58% в 2021 р., 75,27% в 2022 р.). На кінець 2022 р. їх частка зросла на 20,69 пункти за рахунок зростання обсягу готової продукції. Частка іншої поточної дебіторської заборгованості найбільше зменшилась на кінець 2022 р. – на 20,93 пункти. Інші складові займали незначні частки в складі оборотних активів.

Оцінювання ліквідності на основі відносних показників є важливим інструментом для визначення готовності господарюючого суб'єкта виконати свої зобов'язання та уникнути проблем з ліквідністю. Коефіцієнт покриття впродовж 2021-2022 рр. не відповідає згідно нормативів значенню (>2), тобто

у ПП «ЕТК» відсутня реальна можливість покрити поточні зобов'язання з використанням оборотних активів. Значення коефіцієнта швидкої ліквідності на кінець 2022 року становить 0,06, тобто менше за нормативне (>1) і це засвідчує про неможливість погашення поточних зобов'язань досліджуваного підприємства за рахунок грошових коштів та очікуваних фінансових надходжень. Значення коефіцієнта абсолютної ліквідності впродовж 2021-2022 рр. є меншим за значення згідно нормативів ($>0,2$), що свідчить про наявність можливості погашення грошовими коштами лише незначної суми поточних зобов'язань.

Дані свідчать про зростання оборотності коштів в розрахунках на 14,56 пунктів, що свідчить про зростання кількості оборотів дебіторської заборгованості. Коефіцієнт оборотності оборотних активів зменшився на 0,38 пункти – свідчить про зменшення суми доходу, що припадає на кожен гривню оборотних активів. Коефіцієнт оборотності запасів показує зменшення оборотності запасів, оскільки коефіцієнт мав тенденцію до зменшення. Збільшення коефіцієнта завантаженості активів в обороті на 0,20 пунктів показує зниження ефективності використання активів ПП «ЕТК».

Служба охорони праці створена на ПП «ЕТК» для виконання правових, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних, соціально-економічних і лікувально-профілактичних заходів. Фінансування заходів охорони праці на досліджуваному підприємстві на кінець 2022 р. порівняно з 2021 р. зменшилось на 140,29 тис. грн., що прямо залежить від зменшення обсягів реалізованої продукції, наданих послуг.

Підвищення стійкості роботи об'єктів енергетики під час воєнного стану відіграє ключову роль у забезпеченні незалежності та безпеки енергетичних систем. Це допомагає у збереженні ефективності енергопостачання, яке є необхідним для функціонування суспільства, обороноздатності та гуманітарних потреб у воєнний період. Заходи з підвищення стійкості також сприяють запобіганню можливим збоїв і знижують ризик енергетичних криз у критичних ситуаціях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бланк І., Стратійчук В. Стратегічна карта управління оборотними активами підприємства торгівлі. SCIENTIA FRUCTUOSA (Вісник Київського національного торговельно-економічного університету). 2021. №136(2). С. 53–66. URL: [https://doi.org/10.31617/visnik.knute.2021\(136\)04](https://doi.org/10.31617/visnik.knute.2021(136)04) (дата звернення: 20.10.2023).
2. Бубняк І. М. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Київ : Омега, 2009. 120 с.
3. Бутко Н., Погрібняк В. Організація обліку дебіторської заборгованості в управлінні підприємством. Молодий вчений. 2020. №12 (88). С. 110-114. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-12-88-23> (дата звернення: 20.10.2023).
4. Васійчук В. О., Гончарук В. Є., Качан С. І. Основи цивільного захисту: Навч. посібник. Львів, «ЛВК», 2015. 384 с.
5. Гандзюк М. П., Желібо Є. П., Халімовський М. О. Основи охорони праці: Підручник. Київ: Каравела, 2008. 548 с.
6. Ганін В., Філатова М. Контроль та аналіз оборотних активів підприємства та шляхи їх удосконалення. Молодий вчений. 2019. №11(75). С. 119-123. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-11-75-27> (дата звернення: 20.10.2023).
7. Гончарук С., Бойко О. Сучасний стан та напрямки вдосконалення обліку виробничих запасів за національними і міжнародними стандартами. Молодий вчений. 2023. №7 (119). С. 74-78. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-7-119-14> (дата звернення: 18.11.2023).
8. Господарський кодекс України : затв. Верховною Радою України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 24.10.2023).

9. Гринюк І. М. Економічна сутність оборотних активів та їх типологія. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. 2016. Vol. 2. No. 4. pp. 64–74. URL: www.are-journal.com. (дата звернення: 18.10.2023).
10. Данилюк М. О. Метошоп І. М., Войтків Л. С., Паневник Т. М. Економічний аналіз: навч. посіб. ІФНТУНГ: Івано-Франківськ. 2018. 316с.
11. Єгорова О. В., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник Ю. М. Економічний аналіз: навч. посіб. Полтава : РВВД ПДАА, 2018. 290 с.
12. Інструкція про службові відрядження в межах України та за кордон: затверджена наказом Міністерства фінансів України від 13.03.1998 р. № 59. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0218-98#Text> (дата звернення: 21.10.2023).
13. Коваленко Л. О., Ремньова Л. М. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ : Знання, 2005. 485 с. URL: <http://library.if.ua/books/157.html>. (дата звернення: 18.10.2023).
14. Кононова О. Є. Організація бухгалтерського обліку: Навч. посібник. Дніпро: ДВНЗ ПДАБА, Вена.: Premier Publishing s.r.o. Vienna, 2018. 102с.
15. Корольок Т. Діджиталізація документообігу в обліку. Розвиток соціально-економічних систем в геоeкономічному просторі: збірник тез доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, 19 травня, 2023 р.). Тернопіль, ФОП Паляниця В.А., 2023. 142 с. С. 79–81.
16. Корольок Т., Рапа Н. Діджиталізація документообігу на підприємстві: особливості сервісного забезпечення. *Галицький економічний вісник*. 2022. Том 75. №2. С. 37-45.
17. Корольок Т., Хомин П., Співак С. Особливості організації управлінського обліку в системі контролінгу. *Галицький економічний вісник*. 2023. Том 84. № 4. С. 71-77.

18. Королук Т. М. Документообіг в інформаційній системі управління підприємством. Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституціональних змін : зб. матер. Всеукраїнської науково-практичної конференції (з міжнародною участю) (м. Полтава, 22 жовтня 2020 р.). / за ред. Пилипенко К.А. Полтава : ПДАА, 2020. 785 с. С. 297-301.
19. Королук Т. М. Цифрова трансформація інформаційних процесів: досвід вітчизняних підприємств. Соціально-компетентне управління корпораціями в умовах поведінкової економіки: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (18 лютого 2021 р.) / відп. ред. О.М. Павлова, К. В. Павлов, Л. В. Шостак, А. М. Лялюк. Луцьк, 2021. 565 с. С. 338-340.
20. Кубік В. Питання формування облікової політики щодо обліку виробничих запасів на підприємстві в сучасних умовах господарювання. Збірник наукових праць ЛОГОΣ. 2020. №1. С. 74-76. URL: <https://doi.org/10.36074/09.10.2020.v1.21> (дата звернення: 18.11.2023).
21. Кузь В. І., Кіцен Т. О. Удосконалення обліку грошових коштів в контексті забезпечення платоспроможності суб'єкта господарювання. Молодий вчений. 2019. № 9(2). С. 468-474.
22. Купріна Н., Ступницька Т., Баранюк Х., Величко О. Оборотні активи в системі управління підприємства: сучасні аспекти обліку, аналізу та аудиту. Food Industry Economics. 2021. №13(2). URL: <https://doi.org/10.15673/fie.v13i2.2040> (дата звернення: 18.10.2023).
23. Купріна Н.М., Черненко І.О. Оборотні активи підприємства: теоретичний та практичний аспект. URL: <https://journals.onaft.edu.ua/index.php/fie/article/view/863> (дата звернення: 15.10.2023).
24. Насібова О. В., Шипенко А. А. Методичні підходи фінансового аналізу підприємства. Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства. 2019. Вип. 206 «Економічні науки». С. 35-44.

25. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : затв. наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#n17> (дата звернення: 24.10.2023).
26. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» : затверджено наказом Міністерства фінансів України від 08.10.1999 р. № 237. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text> (дата звернення: 21.10.2023).
27. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» : затверджено наказом Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. № 290. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text> (дата звернення: 21.10.2023).
28. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: затверджено наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text> (дата звернення: 21.10.2023).
29. Онищенко В. Дебіторська заборгованість. Головбух. 2023. URL: <https://buhplatforma.com.ua/article/7708-debtorska-zaborgovanst> (дата звернення: 20.10.2023).
30. Онищенко В. Запаси підприємства 2023. Головбух. 2022. URL: <https://buhplatforma.com.ua/article/7704-zapasi-ta-h-klasifikatsya> (дата звернення: 20.10.2023).
31. Орлова В. К., Кафка С. М., Степанюк О. С. Інформаційне забезпечення оцінки ефективності використання оборотних активів. Розвиток обліково-аналітичного забезпечення системи менеджменту підприємств : колективна монографія / За ред. проф. Куцика П.О. та проф. Пилипенка Л.М. Львів: Растр-7, 2019. 309 с. С. 220-239.

32. Основи охорони праці : Підручник / К. Н. Ткачук, М. О. Халімовський, В. В. Зацарний та ін. 2-ге видання, доповнене та перероблене. Київ : Основа, 2006. 448 с.
33. Пастернак Я. П., Бразілій Н. М., Крот Ю. М. Особливості обліку дебіторської заборгованості в сучасних умовах господарювання. Причорноморські економічні студії. 2023. №83. С. 114-119.
34. ПП «ЕТК» : веб-сайт. URL: <https://www.etk.ua/> (дата звернення 16.10.2023).
35. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : наказ Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. №291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11#Text> (дата звернення: 23.10.2023).
36. Поважний О. С., Крамзіна Н. О., Кваша Ю. В. Особливості визначення сутності та складу поняття «оборотні активи». *Економічний простір*. 2008. №12/2. С. 41–52.
37. Подмешальська Ю. В., Троян О. В., Ковалик М. Д. Удосконалення методики аудиту операцій з грошовими коштами у касі підприємств. *Економіка та держава*. 2019. № 1. С. 114-121.
38. Подолянчук О. А. Грошові кошти в системі рахунків обліку. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2019. № 3. С. 144-155.
39. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 20.10.2023).
40. Про охорону праці : Закон України від 14.10.1992 р. № 2694-XII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12> (дата звернення: 18.11.2023).

41. Ратинський В. В., Кундеус О. М., Королюк Т. М., Малярський О. Д. Система управлінського обліку підприємств торгово-побутової інфраструктури. Інвестиції: практика та досвід. 2023. №16. С. 97-102.
42. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посіб. Київ : Знання, 2004. 654 с.
43. Сидоренко О., Клименко Т., Гливенко В. Окремі аспекти обліку дебіторської заборгованості та резерву сумнівних боргів. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2023. №3(31). С. 201-212. URL: <http://ppeu.stu.cn.ua/article/view/276682/271553> (дата звернення: 18.11.2023).
44. Скоробогатова Н. Є. Бухгалтерський облік: навч. посіб.; Нац. техн. ун-т України «КПІ ім. Ігоря Сікорського». Київ : Політехніка, 2017. 248 с.
45. Слав'юк Р. А. Фінанси підприємств: Навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2007. 460с.
46. Сокольська Р. Б., Зелікман В. Д., Акімова Т. В. Фінансовий аналіз: Ч. 2. Спеціальні методи фінансового аналізу: навч. посіб. Дніпро: НМетАУ, 2016. 76 с.
47. Степанюк О. С. Сучасна система інформаційного забезпечення управління оборотними активами підприємств. Вісник Хмельницького університету. 2019. № 3. С. 172–179.
48. Стратійчук В. М. Фінансування оборотних активів підприємств торгівлі України: тенденції розвитку та фактори впливу. Економічний простір. 2020. №157. С. 60-64. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecpros_2020_157_13 (дата звернення: 18.10.2023).
49. Сухомлинова В.В. Облік оборотних активів за національними та міжнародними стандартами обліку. Полтава: Полтавський університет економіки і торгівлі. 2019. 120 с.
50. Тютюнник Я. В. Сучасні підходи до визначення економічної сутності оборотних активів підприємства. Економіка та держава. 2021. № 4. С. 157–162.

51. Філімоненков О. С. Фінанси підприємств: навч. посіб. Київ : МАУП, 2004. 328 с.
52. Чайка Т. Ю., Лошакова С. Є., Водоріз С.Я. Розрахунок коефіцієнтів ліквідності за балансом, урахування фінансових і виробничих особливостей підприємства під час здійснення коефіцієнтного аналізу ліквідності. Економіка і суспільство. 2018. № 15. https://economyandsociety.in.ua/journals/15_ukr/139.pdf (дата звернення: 15.11.2023).
53. Чухно І. С. Визначення економічної сутності поняття «оборотні активи підприємства». *Регіональна економіка*. 2008. № 6. С. 62–69.
54. Шалімова Н. С., Роева О. С. Потенціал аудиторських послуг в контексті дослідження використання запасів в інноваційній діяльності підприємств. *Держава та регіони. Серія : Економіка та підприємництво*. 2019. № 3. С. 269-275.
55. Шепель Т., Вінтоняк А. Організаційно-методичні аспекти обліку дебіторської заборгованості: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Економіка та суспільство*. 2023. №52. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-56> (дата звернення: 18.11.2023).
56. Spivak S., Korolyuk T., Spivak I., Krepych S., Nita B. and Brukhanskyi R. Construction of a Conceptual Model of the Accounting and Analytical System of Report Formation Under IFRS, 2023 13th International Conference on Advanced Computer Information Technologies (ACIT), Wroclaw, Poland, 2023, pp. 206-210, DOI: 10.1109/ACIT58437.2023.10275676.
57. Yekimov S., Sokoly I., Korolyuk T., Masenko A., Grankina N. Building the potential of an agricultural enterprise. *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science* 677(2), 022075, 2021.